

Upravništvo Ljubljana Knafljeva 3
— Telefon št. 3122 3123 3124
3125 3126
Inseratni biro: Ljubljana, Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor Grajski trg 7
— Telefon št. 2455
Podružnica Lj. Kocanova ulica 2
— Telefon št. 190
Podružnica Jesenice Pri kolodvoru
št. 100
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42
Podružnica Trzin: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122 3123 3124 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
vsak ponedeljek zjutraj — Na-
ročje se posebej in večinoma po pošti
prejemana Din 4.— po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455
Celje Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 63
Rokopis se ne vračajo. — Oglašje po
tarifu

Zagreb svečano sprejel kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo

„Sloga na znotraj in mir na mejah je bila moja največja skrb“
Ob navdušenju prebivalstva se je pričel včeraj tridnevni uradni obisk kneza Pavla hrvatski prestolnici

ZAGREB, 14. januarja. AA. Nj. Vis. knez namestnik je imel z balkona banskih dvorcev tale govor:

„Veselim se, da se mi je nudila prilika, da v glavnem mestu Zagrebu naslovim svoje priske pozdrave vam, dragi bratje Hrvati in po vas vsej banovini Hrvatski. Moje veselje je toliko večje, ker pade ta moj obisk na srečne dni, ko združeni Hrvati, Srbi in Slovenci v polnem medsebojnem zaupanju in vzajemni ljubezni gradijo tako vdano svojo bodočnost.

S skupno borbo v minulosti, z neprestano borbo skozi stoletja in z ogromnimi žrtvami Srbov, Hrvatov in Slovencev je obeležena in zgrajena naša jugoslovenska domovina. Ta borba v minulosti je dala junake borbe in velike mučenike, ki so s svojimi žrtvami napisali najlepše strani naše zgodovine. Vsi ti naši napori in visoka nacionalna zavest našega naroda, ki se je vedno pojavila v resnih časih, nas navdaja z vero in zaupanjem, da smelo gledamo v svojo bodočnost.

Vprašanja, ki so delila naš narod, so zdaj uspešno rešena. Nadaljnja izgraditev naše države ne predstavlja posebnih težav. Na znotraj složni smo sami dovolj močni, da se upremo vsakemu zlu. Sloga na znotraj in mir na mejah, to je bila moja stalna skrb.

Veselim se, da se s tega mesta lahko zahvalim za tako prisrčen in nad vse lep sprejem. Veselim se tudi, da v tako velikem številu vidim izrazite predstavnike hrvatskega naroda, naroda kršnih kmetov in hrabrih vojakov, služabnikov Boga in domovine. Današnji dan in ta sprejem naj bo dokaz, da smo šli po dobri poti.

Vaši cenjeni predstavniki, ki so tukaj zbrani, naj bodo prepričani, da bom še nadalje uporabil svojo voljo in svojo moč, da bi delo sporazuma, ki so ga oni z vztrajnim delom in redoljubnim trudom privedli do uresničenja, rodilo plod, ki pa vsi mi od njega pričakujemo za splošno srečo in napredek tako banovine Hrvatske kakor vsega našega sedaj tudi duhovno zedinjenega naroda.

Knežinja in jaz se topla zahvaljujemo Baburiću za lepe besede, ki nam jih je naslovil. Živeli!

Zagreb, 14. jan. o. Izredno svečano in prisrčno je Zagreb danes sprejel Nj. kraljevi Vasočanstvi kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo o priliki njenega prvega službenega obiska. Ves Zagreb je bil svečano okrašen. Na vseh hišah so vihrale hrvatske in državne zastave. Po vseh trgih in ulicah, po katerih se je danes pomikal svečani sprevod z visokima gostoma je bilo polno preprog, zelenja in na tisoče žarnic.

Množice ljudstva

Okrog 13. ure je bil sredi mesta ustavljen promet. Prišel se je formirati špali ob banskega dvora in Mesničke ulice do kolodvora. Pred dvorom je bila postavljena dvorska straža. Kraljevi gardisti so že včeraj prispeli v Zagreb. Po spodnjem delu Mesničke ulice in po Ilci so se razvrstili vojniki konjeniškega polka kneza Arsenija, ter četa podoficirske šole v Zagrebu. Od njih dalje so se razpostavili oddelki hrvatske meščanske in kmetijske zaščite. Za njimi pa so se nagnetle organizacije HSS s svojimi zastavami ter ogromna množica ljudstva. Tako se je nanizalo v špali nešteto ljudi vse od Mesničke ulice po Ilci, Jelačićevem trgu, po Praški ulici, Zrinjevcu, Akademskem trgu, pa vse do glavnega kolodvora na trgu kralja Tomislava. Ves ta trg pa je bil nabito poln. Čeprav je bil mraz izredno oster, je bil dan vendarle lep in solčen.

Zbiranje predstavnikov

Peron glavnega kolodvora je bil okrašen z zastavami in zelenjem. Od dvorske čakalnice je bila do mesta na peronu, kjer se je pozneje ustavil dvorni vlak, položena dolga rdeča preproga. 10 minut pred 15 so se pripeljali na postajo ministri Torbar, dr. Andres, dr. Šutej, Smoljan, Boža Maksimović, dr. Čubrilović, vojni minister general Nedić, inž. Bešlić, zunanji minister dr. Cincar-Marković, dr. Konstantinović, dr. Laza Marković, Stanojević Mihael in Džafer Kulenović. Na peron je prišlo tudi mnogo političnih prvakov HSS in SDS ter skoraj vsi hrvatski narodni poslanci. Navzgor so bili nadalje poveljni k armije general Nedejković, poveljniki divizije general Mihajlović, njegov pomočnik general Marić, poveljniki konjeniške divizije general Antić, dalje general Lokar in general Anđelković. Ko se je pripeljal vojni minister general Nedić, je pregledal častno četo oddelke gojencev podoficirske šole kraljeve Marije z zastavo 35. peš. polka Zrinjskega ter njegovo godbo.

Točno ob 14.50 je prispel na postajo izvidniški vlak. Prav tedaj se je pripeljal na kolodvor tudi podpredsednik vlade dr. Maček v družbi bana dr. Šubašiča in komisarja mesta Zagreba Josipa Starčevića. Dr. Mačka so vsi odličniki na postaji pozdravili. Takoj so ga obdali tudi mnogi domači in tuji novinarji fotoamaterji in filmski operaterji. V družbi novinarjev je bil tudi novi šef Centralnega Presburoja Priedrag Mihojević.

Točno ob 15. je prispel v Zagreb dvorski vlak. Silno vzklikanje Nj. Visočanstva ga je sprejelo in navdušenje se ni nelo go niti tedaj, ko sta iz vlaka stopila Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Vlak je prvožil po prvem tiru in vagon, v katerem sta bili Nj. Vesočanstvi, se je ustavil točno na določnem prostoru. Iz vagona sta najprej izstopila knez Pavle in kneginja Olga. Knez je bil v uniformi armijskega generala, kneginja v rjavem kožuhu z majhno rjavo kučmo na glavi in svetlo-modro ruto okrog vratu. Oba sta bila očitno vzradočena. Čim sta izstopila iz vagona, je vojaška godba intonirala državno himno. Za njima je izstopil iz vagona ministriški predsednik Dragiša Cvetković. Prav tedaj so h knezu in kneginji

ristopili člani vlade ki so bili vsi v fra-kih in z odlikovanji na prsi h Medtem so iz vagona izstopili še ostali spremljevalci Nj. Visočanstev, maršal dvora general Le-ko, dvorni minister Antić, kraljeva adju-

tanta brigadni general Barjaktarović in artiljerijski polkovnik Dragotin Klajić, ordonancijski oficir kapetan Marko Ajdarić in ostalo dvorno spremstvo.

Pozdrav in dobrodošlica dr. V. Mačka

Prvi je pristopil h knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi predsednik HSS in podpredsednik vlade dr. Vladko Maček ter j, je pozdravil. Knez je nato takoj odšel v družbi vojnega ministra generala Nedića da pregleda častno četo Godba je ves čas igrala državno himno. Ko se je knez vrnil ga je dr. Maček takole nagovoril:

»Vaše kr. Visočanstvo! Ves vesel sem, da lahko Vaše Visočanstvo z družico vašega življenja Nj. Vis. milovidno kneginjo Olgo pozdravim v glavnem mestu Hrvatske in vseh Hrvatov v imenu vsega hrvatskega naroda Vaše Visočanstvo odlikujejo tri vrline, ki se redko najdejo pri ljudeh. Prva je čut pravičnosti, druga modrost in tretja hrabrost. Vašemu čutu pravičnosti se imamo za-

hvaliti, da ste mogoče vi prvi uvideli da so zahteve hrvatskega naroda upravičene. Vaši modrosti se moramo zahvaliti za prepričanje, da je rešitev kraljevine Jugoslavije v zadovoljitvi zahtev hrvatskega naroda, vaši hrabrosti pa se imamo zahvaliti, da ste gordijski vozle moško presekali z eno samo potezo. Zato Vas hrvatski narod sprejema z razširjenimi rokami ter Vam želi na moja usta srečno bivanje. Živel knez namestnik! Živela kneginja Olga!»

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je odgovoril: »Vaše besede so me zelo ganile. Nenavadno srečen sem, da se nabajam danes v Zagrebu.»

Pozdrav bana dr. Šubašiča

Pred kneza in kneginjo je nato stopil ban dr. Šubašič, ki jima je izrazil v svojem govoru naslednjo dobrodošlico:

»Vašini kr. Visočanstvi! Stoletja so vzbirala nad Zagrebom in vsem hrvatskim narodom, ki se skromen v življenju, prosvetljen in občutljiv v miru, zaveden v poštenju, hraber in močan in žrtvi, ni nikoli umazal z osvajanjem in ni nikoli v težkih trenutkih upognil kolena. To so odlike vsega našega plemena, to je bistveno beležje tudi hrvatskega naroda. Stoletne borbe, trpljenje in žrtve, označujejo hrepenenje po svobodi, v kateri imajo narodi možnost popolnega razvoja in ustvarjanja v vseh panogah njihovega življenja.

Vaše Visočanstvo vodi kot krmar ladjo kraljevine Jugoslavije in njeno usodo v časih, ko človeštvo in Evropa drhtita za svojo bodočnost in bodočnost vseh narodov. Svoji zemlji ste ustvarili mir, srečo in blagostanje. V globokem razmišljanju o spornih vprašanjih je vaša prefinjena umetniška duša in ustvarjalna vaša državniška sila v najtežjih trenutkih narodnega življenja dala mir

hrvatskemu narodu. Tako ustvarjate moč nezlomljive kraljevine Jugoslavije. Hrvatski narod, ki je stoletja s svojim delom stremel za blagostanjem, poštenjem in pravičnostjo, je ta trenutek ves prevzet občutkom za Vaše Visočanstvo ter vam izraža istočasno svojo globoko hvaležnost. Naj živi Nj. Vis. knez namestnik Pavle! Naj živi Nj. Vis. kneginja Olga!»

Nj. Vis. knez namestnik je odgovoril: Zahvaljujem se vam najlepše.

Vsi prisotni so se prikljčili vzkliku dr. Mačka. Tudi pred postajo so se oglašile množice ljudstva v navdušenimi vzkliki knezu namestniku in kneginji Olgi.

Knez namestnik in kneginja Olga sta dr. Mačku segla v roko, knez namestnik pa mu je dejal:

V imenu kneginje in v svojem imenu moram reči da sva izredno ganjena sprčo vaših besed in nad vse srečna, da sva sedaj v lepem mestu Zagrebu.

Očitno vzradočena sta knez in kneginja tudi banu ponudila roki in knez se je banu še posebej zahvalil za dobrodošlico. Znova so zaorili vzkliki po vsem peronu.

Dobrodošlica in zahvala Zagreba

Kot poslednji je kneza in kneginjo posebej pozdravil komisar mesta Zagreba Mato Starčević z naslednjim nagovorom:

Vaši kraljevski Visočanstvi! Današnji vaš uradni obisk v svobodnem in kraljevskem mestu Zagrebu, prestolnici vseh Hrvatov in drugi prestolnici naše državne zajednice kraljevine Jugoslavije, mi nudi srečno priliko, da vam v

imeni meščanov mesta Zagreba ter v svojem imenu zaželim dobrodošlico. Meščani Zagreba so zaradi obiska veselili in njihova sreča topla bijejo za vas iz upravičenega razloga, ker ste vi najvišji dostojanstvenik in najvažnejši činitelci, ki ste prvi od leta 1918 upoštevali potrebe, želje in pravice hrvatskega naroda.

Dovolim si naglasiti da si je mesto Zagreb že leta 1242 pridobilo naslov svobodnega in kraljevskega mesta in da si ga ni nikoli nihče podvrnil in podjermil ter da ta naslov ponosno varuje vse do današnjega dne. Toda vi, knez namestnik, ste si ga osvojili, ko ste odo-

Svečana pot v mesto

Navdušene ovacij množic v špaliirju

Prisrčno je knez Pavle odzdravil tudi članom vlade in nato sta se Nj. Visočanstvi obkoljeni od vsega spremstva, podali skozi dvorsko čakalnico pred postajo Ogromna množica ljudstva je vzvalovala in ju navdušeno pozdravila.

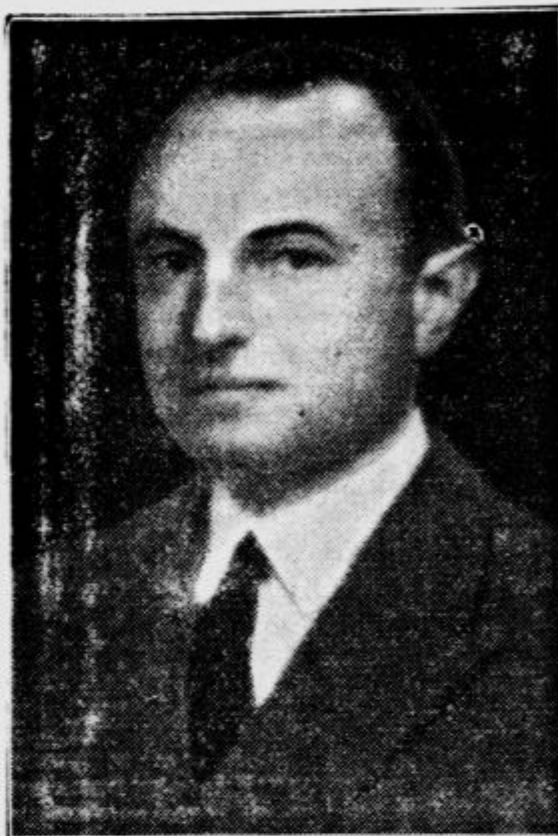
Pred postajo je bila že razvrščena vrsta slavnostnih kočij z vpreženimi lipanci. Čim sta se knez Pavle in kneginja Olga pojavila na trgu so se oglašile fanfare konjenice kraljeve garde s koračnico kraljevega doma »Eto, našeg kralja«. Knez namestnik in kneginja sta sedla v kočijo ki je bila pripravljena za nju, vozili so jo štirje belci. Do kočije ju je spremljal dr. Maček ki se je poslovil od njiju z vzklikom: »Živel knez Pavle! Živela kneginja Olga!« Njegovemu vzkliku se je odzvala vsa osemna množica ljudstva in vzklikanje je valovalo po špaliirju daleč v mesto.

Med temi ovacijami so tudi ostali dostojanstveniki zavzeli svoja mesta v kočijah in avtomobilih in sprevod se je premaknil. Spremljal je počasi vozil avto z dvornim maršalom generalom Lekom in upravnikom zagrebske policije dr. Vragovićem. Za njim je prišla kočija z banom dr. Šubašičem. Sledila je slavnostna kočija z Nj. Vis. knezom namestnikom Pavlom in kneginjo Olgo. Pred njo so bile fanfare kraljeve garde ter oddelke kraljeve konjenice ter oddelke Hrvatske zaščite na konjih. V naslednjih kočijah so se peljali predsednik Cvetković in dr. Maček, zunanji minister dr. Cincar-Marković in komandant armije general Nedejković, vojni minister general Nedić in finišni minister dr. Šutej, poverjenik mesta Zagreba Starčević in dvorna dama Olga Lozanićeva ter drugi predstavniki in člani dvornega spremstva. Svečani sprevod je zaključil konjeniški oddelke Hrvatske zaščite.

Na Radiševem trgu

Sprevod je krenil skozi gosti špaliir vzklikajočih množic čez Zrinjevac in Jelačićev trg ter preko Illice in Mesničke ulice na trg Stjepana Radića, kjer so banske palače. Neprerivne ovacije množice so se zlivale z zvojenjem, ki je donelo iz vseh zagrebških cerkva. Sprevod se je ustavil na trgu Stjepana Radića, ki so ga obrobjali oddelki meščanske zaščite. Za njimi se je spet gnetla množica ljudstva, ki je Nj. Vis. kneza in kneginjo sprejela z burnimi ovacijami.

V cerkvi sv. Marka se je medtem zbrala zagrebška katoliška duhovščina pod vodstvom nadškofa dr. Stepinca in grško-katoliškega škofa dr. Njaradija. Ob 15.30 so prispeli na Markov trg fanfare kraljeve garde, eskadron gardistov in za njim ves ostali

bili sporazum z dne 26 oktobra 1939, sklenjen po legitimnem predstavniku in vodji hrvatskega naroda dr. Vladku Mačku ter Dragiši Cvetkoviću, predsedniku kr. vlade in predstavniku srbskega naroda.

Legendarna zvestoba hrvatskega naroda ne bo nikoli in nikjer prenehala. Zaradi tega naj vam bo vaše bivanje prijetno, srečno in zadovoljno ter vam kličem: Dobrodošli, živeli!

Tudi njemu sta knez Pavle in kneginja Olga stisnila roko in knez mu je dejal: Najtoplejšje se vam zahvaljujem za dobrodošlico in reči vam moram, da se po 16 letih sedaj spet nahajam v Zagrebu.

sprevod Trg je bil bogato okrašen z vencji, cvetjem in električnimi žarnicami.

Pozdrav nadškofa Stepinca

Ko sta knez Pavle in kneginja Olga, ki sta ves čas odzdravljala množice, stopila iz kočije, je knez namestnik pregledal častno četo podoficirske šole in sprejel raport njene poveljnika. Nato se je podal proti vhodu cerkve. Za njim so šli ban dr. Šubašič, ministriški predsednik Cvetković, podpredsednik dr. Maček, ministri, generali, poslanci in drugi dostojanstveniki. Ob vhodu v cerkev jih je sprejel hrvatski metropolit nadškof dr. Stepinac z ostalimi cerkvenimi dostojanstveniki. Nadškof je pozdravil Nj. Visočanstvi z naslednjim govorom:

Vaše kr. Visočanstvo! Veselim se, da lahko dam s svojim pozdravom danes dokaz o pieteti, s katero katoliška cerkev spoštuje oblast in njene nosilce. Veselim se, da vam lahko nudim ta dokaz tukaj ob vhodu v ta hram, danes ko je človeštvo tako potrebno avtoriteta. Lahko zagotovim Nj. Visočanstvo, da me ni k temu prisilil samo sedanji težki čas, temveč tudi zavest, da mi je kot katoliškemu škofu sveta dolžnost govoriti tudi lakrat, kadar bi mogoče drugi molčali, da imam pravico in dolžnost izreči škofovski besedo. Da, katoliška cerkev spoštuje avtoriteto in jo obdaja s sijajem ali bolje, ona kaže na sijaj, ki pada na njo in dokazuje njen nadzemski izvir. Toda katoliška cerkev jasno opozarja tudi na to, da je edino varni temelj vsake avtoritete v spoštovanju Boga. Da, ločiti avtoriteto od Boga s preziranjem njegovih zapovedi, prekoračiti kompetence in vtikavati se v tuje pravice, pravice cerkve ali pravice naroda, lastnega ali tujege pomeni za vsakega nositelja oblasti sekularne veje, na katero se optera, rušiti temelj, ki nosi njegov lastni prestol.

Zaradi tega mi je drago, da lahko Vaši Visočanstvi pozdravim na vratih starodavne hrama, čigar stolp kakor prst božje vabi naš pogled k nebu in nam govori besede utelečene Boga: Ne bi imel nobene oblasti nad menoj, če ti ne bi bila dana od zgoraj! Zato naj vsak od nas, ki ima nad ljudmi oblast, duhovno ali svetovno uporabljajo to oblast v zavesti, da bo polagal strog račun Bogu. Zaradi tega mi je zelo drago, da lahko pozdravim Vaše Visočanstvo ob vhodu v ta starodavni hram, ki s svojim stoletnim izkustvom priča, da je vsak poizkus gaziti pravico hrvatskega naroda, ta mali del božjega prava, končan

porazom onih ki so pozabili, da ni pravice in ni oblasti proti večnemu i. velikomu Bogu in proti njegovim odredbam.

Zelo mi je drago. Vaše Visočanstvo, da vas lahko pozdravim na pragu tega himna božjega, ker so vaša dela dokaz vaše iskrene želje, da bi bila vsmerjena k Bogu kot cilju. Ta dela so dokaz vaše globoke zavesti, odgovornosti, ki obremenjuje vsakega nositelja oblasti. Ona so mi dokaz pomizne go. priznanja, da brez Lige in brez božje pomoči ne more nihče ničesar.

V tem smislu vas Vaše Visočanstvo, pri srčno pozdravljam in prosim Boga, da bi ta ko oni, ki so na oblasti, kakor oni ki mo raje biti oblasti pokorni, bili dostojni služabniki onega Boga ki je resnica in pravica ljubezen in mir.

Defile Hrvatske zaščite

Po govoru nadškofa dr. Stepinca sta se Nj. Visočanstvi v spremstvu duhovništvu članov vlade generalitete in ostalih odličnikov podali v cerkev, kjer je nato naško opravil zahvalno daritev. Iz cerkve sta se knez in kneginja podala v banske dvore, k so tik poleg cerkve. Ko sta se cez par minut pojavila na oknu, se je začel mimohod oddekov mečanske in kmečke zaščite. Godba kmečke zaščite je svirala stare, po puarne paradne koračnice. Najprvo je de filirala pešadija, nato pa so sledili konjeniki s potegnjenimi sabljami. Za njimi se so razvile razne organizacije HSS za za stavami in v peštri narodnih nošah. Knez namestnik in ostali predstavniki so z zanimanjem opazovali ta defile, ki je trajal nad pol ure.

Po končanem mimohodu je kmečka pev ska župa Matija Gubec pred bankskim dvo ri zapela pesem »Seljački život«, ki jo je spe snil in skomponiral dr. Maček, ko je bil zaprt v Mitrovici.

Pozdrav v imenu hrvatskega kmeta

S trga pred bankskim dvo ri je nato na rodnih posrec Tomo Baburić pozdravil vs oaka gosta z naslednjim govorom.

»Vaše Visočanstvo! Velika čast je za mene in veselje, da vas kot kmet in Hrvat ski narodni zastopnik pozdravljam, ko kot knez namestnik prvi prihajate v glavno mesto Hrvatske in vseh Hrvatov. Pozdravljam vas kot dalekovidnega in iskrenega pospesovalca politike mednarodnega mira, da eni in politike enakosti in enako pravnosti ter bratskega sodelovanja med hrvatskim in srpskim narodom na drugi strani. Mi hrvatski kmetje dobro vemo, ka ko zelo ste se vi trudili, da pride do sporazuma. Vaša velika zasluga je, da so Hrvat i, Srbi in Slovenci pričakali današnje težke mednarodne razmere pomirjen i in da ozko sodelujejo pri ureditvi notranjih vprašanj in ohranitvi miru ter graditve bujajo bodočnosti v skupni nam kraljevini Jugoslaviji.

Hrvatski narod vam odgovarja z vda nostjo in zvestobo in boste zato pri svojem neumornem delu za ohranitev miru in pravi ce ter politike enakopravnosti vedno ime li podporo hrvatskega naroda. Ko sedaj prvi č kot vršilec kraljevske oblasti Vaše Veli čanstvo stopa na sveta tla v Zagrebu na trgu Stjepana Radića, vam v imenu hrvats kega naroda želim, da uspešno pripeljete k cilju politiko miru in bratskega sode lovanja ter vam in Nj. Visočanstvu kneginji Olgi v imenu hrvatskega naroda želim: Dobro nam došla! Zivela Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga!

Množica je sprejela Baburićeve besede z navdušenimi ovacijami, godba pa je zasvirala hrvatsko narodno himno.

Zahvala Nj. Vis. kneza namestnika

Z ekna bankskih dvorov je nato nagovor il množico in se zahvalil za sprejem Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Njegov govor ki je objavljamo na drugem mestu, je spre jela množica z burnim vzklikanjem in dol gotrajnimi ovacijami visokima gostoma, dr. Mačku, banu in predsedniku vlade.

Podpis volilnega zakona za sabor

Ko se je navdušenje nekoliko poleglo, se je pojavil na oknu bankskih dvorov podpred sednik vlade dr. Maček ter je množici spo ročil:

»Hrvatski narod! Sporocam ti veselo vest, da je Nj. Vis. knez namestnik Pavle prav kar podpisal volilni zakon za hrvatski sa bor.»

To sporočilo dr. Mačka je množica sprejela z do gotrajnim vzklikanjem in prirejela ova cije knezu namestniku. Ko so se nato visoki gostje umaknili z oken, se je začela tudi množica polagoma razhajati.

Večerja v bankskih dvorih

Zagreb, 14. jan. o Nocoj ob 9. je bila v bankskih dvorih intimna, a vendar svečana večerja za ožji krog povabljenec. Večerje se je udeležilo 53 oseb, poleg Nj. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge ban dr. S. Bačič, ministriški predsednik Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Maček, zunanji minister dr. Cincar-Marković, vojni minist er general Nedić in vsi drugi v Zagrebu navzoči ministri, dvorni minist er Andrić, nadškof dr. Stepinac, mitropolit D. Sitej, inž. Košutić, dr. Krnjević, Večeslav Vilder, Sava Kasanović, general Nedić, vojni poverjenik Starčević, Ivan Meštrović in drugi. Zagrebški povabljenici so bili na večerji s soprogami.

Danes in jutri

V ponedjeljek bosta Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga obiskala srbsko pravoslavno cerkev zatem pa bu knez namestnik Pavle sprejemal predstavnikve oblasti in javnosti v avdienci, dočim bu kneginja Olga obiskala nekatera otroška zavetišča in socialne ustanove. Popoldne bu v bankski palači velik sprejem, zvečer pa bu v gledališču slavnostna predstava Zajčeve opere »Zrinjski«.

V torek popoldne bosta Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga obiskala razne kulturne in humanitarne ustanove, med njimi Jugoslovensko akademijo znanosti in umetnosti. Popoldne bosta napravila izlet v okolico Zagreba, zvečer pa bu prirejen v prostorih hotela »Esplanade« velik ples v

korist zimske pomoči Ples bu pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneginje Olge.

Dr. Maček o pomenu zagrebskega obiska

Bukarešta, 14. jan. AA. Posebni dopisnik agencije Rador je dobil od podpredsednika jugoslovenske vlade dr. Vlada Mačka sle-

dečo izjavo na vprašanje, kakšen pomen pripisuje sedanjim zgodovinskim dnem: »Vedno smo želeli ostati v okviru Jugoslavije ter smo se v tem cilju trudili, da bi se s Hrvatom priznala enakopravnost s Srbi. Znanje so faze skozí katere je naša država, dokler ni k sreči v avgustu minuloga leta prišlo do srbsko-hrvatskega sporazuma, ki dasi ni popoln, vendar daje možnost, da se Hrvatski prizna poseben polo-

žaj. Obisk Nj. kr. Vis. kneza namestnika in kneginje Olge najboljšje dokazuje posebni položaj Hrvatske. Zagreb in njegovo prebivalstvo bu sprejelo Nj. Visočanstvi z najiskrenejšim navdušenjem ter se vsi in v prvi vrsti jaz navdušimo, da ima največjo zaslugo za srbsko-hrvatsko pomiritev Nj. Vis. knez namestnik Pavle ima največjo zaslugo za rešitev tega gordijskega vozla.«

Splošna mobilizacija v Belgiji?

Zaradi vse bolj vznemirljivih vesti o nemških pripravah na belgijski in nizozemski meji sta Belgija in Holandska izdali izredne vojaške varnostne ukrepe

Bruselj, 14. jan. s. (Reuter). Belgijska vlada je poklicala pod orožje še rezerviste oddelka D. Prizadetih je 30.000 do 40.000 mož. Praktično pomeni ta vpadlice splošno mobilizacijo v Belgiji, ker sedaj samo še oddelek E ni vpoklican.

Mobilizacija je bila odrejena z letaki, ki so bili ponoči nabiti po Belgiji. Izdana je bila tudi vrsta drugih varnostnih ukrepov. Itelvirirane so bila vsa vozila, ojačene obmejne posadke itd.

Sicer presojajo položaj tako v Belgiji, kakor tudi v Holandski popolnoma mirno in izjavljajo, da gre pri vseh odredbah samo za varnostne ukrepe. Zunanji minist er Spaak je izjavil novinarjem, da belgijski varnostni ukrepi ne pomenijo nobene spremembe položaja.

Kakor poročajo belgijski listi, so nemški letala večkrat preletela belgijske utrdbe pri Liegeu.

Bruselj, 14. jan. br. V Belgiji izhajajo vojaški ukrepi uro za uro. Vojska v obmejnih trdnjavah je v strogi pripravljenosti. Ze pred dnevi se je pričelo vzne mirjenje, ki je v pretekli noči doseglo vrhunec. V Belgiji, kakor v Nizozemski so zadnje dni aretirali celo vrsto vojunov. Z druge strani meje prihajajo vesti o vedno večji vojaški pripravljenosti. Na desni strani reke Maas so bile vse tovarne eva rirane. Kljub vsemu pa so tukajšnji po litični krogi menja, da bo treba spet računati z nekim diplomatskim pritiskom, ki naj morda odvrne pozornost od nemških načrtov v Srednji Evropi.

Bojazan Belije pred nemškim napadom

Curih, 14. jan. z »Neue Zürcher Zeitung« sporoča iz Bruslja, da v Belgiji reno računajo z možnostjo nemškega napada. V zadnjem času so se pripetili številni obmejni incidenti, ki kažejo, da ne gre zolzi za slučajne kršitve belgijske meje, marveč za sistematične akcije. Prav tako tudi nemška letala vse pogosteje lete nad belgijskim

ozemljem, tako da ne more več biti govora o pomotah in slučajnih poletih. Pri nekem ujetem nemškem letalcu, ki je moral za silno pristati na belgijskem ozemlju, so našli dokumente, ki so dali povod za izredne varnostne ukrepe.

Začasna zapora belgijske meje

Bruselj, 14. jan. br. Belgijska meja med Maastrichtom in Eupenom je bila davi zaprta. Na obmejnem področju so bili medtem izvršeni neki vojaški ukrepi. Zvečer so mejo spet otvorili.

Listi so danes popoldne prejeli poziv od oblasti, naj objavljajo zgolj samo vidne komunikacije o najnovejših vojaških ukrepih in naj se vzdrže slehernih komentarjev, da ne bi prebivalstva v preveliki meri vznemirili.

Bruselj, 14. jan. br. Zunanjepolitični položaj Belgije in Nizozemske se je v zadnjih dneh znova zelo poslabšal. Nemška letala so pri poslednjih vojaških operacijah ponovno letela nad teritorijem obeh držav. Se večeraj popoldne so se nemška letala pojavila nad belgijskim trdnjaviškim področjem okrog Liegea in tudi davi je bilo belgijsko protiletalsko topništvo znova v akciji proti nemškim letalom, ki so se kar dvakrat zaporedoma pojavila nad belgijskim ozemljem. Poleg tega so v obeh nevtralnih državah pripravile veliko pozornost nemške vojaške priprave vzdolž meja obeh držav, ki so se v zadnjem času pospešile in se sedaj počtno bližajo svojemu zaključku.

Spričo teh okoliščin je belgijski kralj Leopold predčerašnjim sprejel vojnega ministra generala Denisa v audienco. Rezultat tega razgovora je bil, da je vojno minist rstvo v pretekli noči brzotavno pozvalo pod orožje več letnikov vojnih obveznikov in rezervistov belgijski rado je v pretekli noči vsa noč razglašal ta ukrep. Zunanje minist rstvo je davi sicer objavilo da ukrep ni bil izdan zaradi tega, ker bi se bila morda

splošna politična situacija kakorkoli izpremenila, vendar so snoči v vojaških krogih ugotavljali, da tokrat ne bo ostalo samo pri vpoklicu obveznikov, marveč bo to šele prvi izmed ukrepov, ki jih namerava izdati vojno minist rstvo te dni za popolno organizacijo belgijske obrambe.

Kakor poročajo iz Nizozemske so bili tudi tam vpoklicani vsi vojnaki in oficirji z dopustov. Uradno sporočajo, da je nizozemska vlada z ozirom na več ali manj neugodne simptome v mednarodnem položaju sklenila, da se ne dovolijo nobeni periodični dopust: vojakov, da bi bila vojska stalno pripravljena.

Dve izredni seji holandske vlade

Haag, 14. jan. s. (Reuter). Danes zjutraj je bila seja holandskega ministrskega sveta. Po seji je bilo uradno objavljeno, da so zaradi manj ugodnega mednarodnega položaja vsi vojaški dopusti ukinjeni, da bi bila država pripravljena za vsako eventualnost. Prizadetih je 50.000 oficirjev in mož. Za popoldne je sklical ministriški predsednik de Geer novo posebno sejo ministrskega sveta, na kateri bo vlada proučila mednarodni položaj.

Amsterdam, 14. jan. br. Nizozemska vlada je imela danes dve seji, na katerih je podrobno razpravljala o mednarodnem političnem položaju. Čim se je v opoldanskem urah izvedelo, da je bilo v nemškem vojnem poročilu objavljeno, da je neko nizozemsko letalo večeraj popoldne prekršilo nemško suverenost in se pojavilo nad nemškim ozemljem, je belgijski tiskovni urad takoj demantiral to trditve. Uvedena je bila preskava in nocjo je bila vest nemškega vrhovnega poveljstva ponovno demantirana. Zanimljivo je, da se vpoklicali vojaških dopustnikov v Nizozemski v uradnem komunikacije utemeljujejo z neugodnimi simptoni, ki so se pojavili v razvoju mednarodnega položaja.

Strahoviti sovjetski letalski napadi na Finsko

Po neuspehih na frontah skušajo sedaj sovjeti uveljaviti svoje premoč v zraku

Helsinki, 14. jan. Ugodno vreme nad tušnapadno in južno Finsko je dalo sovjetkemu letalstvu priliko, da je pričelo znova bombardirati finska mesta. Večeraj kakor tudi danes, se je nad posameznimi kraji pojavilo na stotine sovjetskih letal, ki so lasti nekatera mesta, a tudi posamezna železniška križišča ter druge centre naravnost zasipala z bombami. Za čudo so sovjetske bombe tokrat zahtevale sorazmerno je malo človeških žrtev. Pri večerajšnjih letalskih napadih, pri katerih je po zanesljivih podatkih sodelovalo skupno več sto sovjetskih letal, je bilo po uradnih podatkih, ki so bili danes opoldne objavljeni, 13 ljudi ubitih, 70 pa ranjenih. Finsko protiletalsko topništvo je sestrelilo 7 sovjetskih letal. Sovražna letala so odvrgla skoraj 1000 bomb. Poleg radijske postaje Lahti, ki je bila močno poškodovana že predčerašnjim, so bile večeraj poškodovane skoraj še vse ostale finske radijske postaje.

Helsinki, 14. jan. s. (Reuter). Devet sovjetskih bombnikov je danes opoldne ponovno bombardiralo Helsinke. Bombe so palele večinoma na predmestja. Kolikor je do selej znano, povzročena škoda ni velika. Sovjetska letala so se pojavila nad mestom že tudi popoldne, vendar niso metala bomb na mesto samo.

V predmestju je neka bomba zadela hišo ameriškega poslanika, ki na se že davi časa ne mudi več v mestu Bomba je orodila streho in šla skozí jedilnico, vendar ni eksplozirala.

Pri sobotnih napadih na finska mesta je po novih podatkih sodelovalo skupno okoli 400 sovjetskih letal. V Helsinkih je napad zahteval 13 smrtnih žrtev in 71 ranjenih. Bombardiranih je bilo 12 mest.

Sovjetska letala so bombardirala tudi mesteca Espo, ki je 25 km severno od Helsinkov, kamor so se preselila tria poslaništva Na Espo je padlo 17 bomb. Nihče ni bil ranjen in tudi materialna škoda ni velika.

Nova sovjetska ofenziva

Kodanj, 14. jan. br. »National Tidende« poročajo, da so sovjeti večeraj pričeli z novo ofenzivo pri Pečenei. Koncentrirali so tam 20.000 mož, 30 tankov in večje šte lo letal.

Sovjetsko vojno poročilo

Lenjingrad, 14. jan. br. Štab lenjingrajskega vojnega okrožja je snoči o pozn

Na zapadu zatišje

Pariz, 14. jan. br. Vrhovno poveljništvo je davi objavilo naslednje 265. vojno poročilo:

Noč mirna. V teku večerajšnjega dne je bilo za francoskimi linijami sestreljeno neko nemško letalo.

Be lin, 14. jan. br. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Na zapadni fronti je malo krajevnega ovrvalnega topniškega ognja. Letalske sile so bile tudi 13. januarja uspešno in po načrtu na izvidniških poletih nad Francijo in Severnim morjem. Neko nemško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče. Na zapadni fronti nemška letala niso prišla v stik s

Novo podpore Finski

Helsinki, 14. jan. br. Kakor vse kaže, finski pozivi, na pomoč niso ostali zaman in tudi niso samo trenutno pripravili svet do tega, da je v prvem navalu simpatij; priskočil Finski na pomoč z raznim; pripsečili posolli bolniškim in drugim materialom ter prostovoljci. Iz New Yorka je prispela vest, da je predsednik odbora za pomoč Finski bivši prezident Hoover večeraj nakazal nadaljnjih sto tisoč dolarjev za Finsko, tako da znašajo prispevki tega odbora sedaj že 600.000 dolarjev. V švedski so se medtem prispevki za Finsko zvišali že preko 8 milijonov kron. Na Finsko so medtem prispeli tudi že nadaljnji oddelki prostovoljcev iz švedske, norveške, Danske, Italije in celo iz Amerike. Zanimljivo je na da je tudi Finska napravila stalinjo gesto glede na pomoči potrebno turško prebivalstvo, ki je bilo prizadeto po zadnjih poplavih in potresih Finska vlada je poslala turški milijon finskih mark za podporo najbolj prizadetemu prebivalstvu v Erzingjanu. Na turške kroge je napravila ta gesta naroda, ki je sam pomoči najbolj potreben, izreden vtis.

Armaša prostovoljcev

Stockholm, 14. jan. AA. (Havas). Poveljniš skandinavske prostovoljske armade na Finskem general Lender je izdal snoči svoje prvo povelje vojakom. Povelje se glasi: Danes prevzemam poveljništvo prostovoljne armade, ki se bo v bod če nahajala v sestavi finske vojske pod poveljništvom maršala Mannerheima. Čaka nas velika naloga braniti svobodo Finske in vseh nordijskih držav. Pripravimo se, dokler nam dosodki to še dopušča in oblikujmo elitno vojsko za dan, ko bo naša sila stala med preizkušnjo. Priprečani sem, da bo vsakdo od vas izpolnil svojo dolžnost. Povodiljem vas, prostovoljce švedske, norveške in Danske.

sovražnikom v okolici Sankt Ingberta je protiletalsko topništvo sestrelilo neko sovražno letalo. Posamezna sovražna letala so bila v noči od 12. na 13. januarja na izvidniških poletih nad nemškim državnim ozemljem. Neko angleško letalo je poskušalo v te noči napasti severne Firiške otoke. Bombe so padle v morje, ne da bi povzročile kakšno škodo.

Neko nizozemsko letalo je v opoldanskem urah preletelo nemško mejo pri Nordhornu in tako prekršilo suverenost nemškega ozemlja.

Kodanj, 14. jan. AA. (Reuter). Izve se, da je v sredo padel letalski poročnik Krupp v Bohlen und Halbach, sin znane ga magnata jekla.

Preokret na Japonskem

Novo vlado je sestavil admiral Jonaj, ki je za govornik sodelovanja z demokracijami

Tokio, 14. jan. br. Danes popoldne je imela japonska vlada svojo sejo na kateri je bilo formalno sklenjeno da poda kolektivno ostavko Ministriški predsednik general Abe se je takoj odpeljal na dvor, kjer je o tem sklepu obvestil mikada. Vlada je ostavko sprejel.

Latentna kriza japonske vlade se je pričela že pred božičem. Uradno doslej sicer še ni bilo objavljeno nikako pojasnilo o razlogih, ki so vlado privedli do ostavke, vendar nihče ne prikriva, da so bili vzroki dosedanje krize predvsem občega političnega značaja. »Jomijuru« razpravlja danes o tem in pravi da Japonska greda na svojo veliko nalogo da ustvari nov sistem na Dajnem vzhodu, ne glede na krizo v Evropi. nujno potrebuje pravega voditelja ne pa diletantov, kakršni so bili doslej njeni vodilni politični može.

Specifični vzroki ostavke sedanje vlade pa tičijo v notranjepolitičnih neuspehih kakor tudi v poslabšanju japonskega zunanjepolitičnega položaja. Znano je, da je nad polovico japonskih parlamentarcev zahtevalo ostavko sedanje vlade s posebno resolucijo, v kateri ji očitajo da je gospolarski razvoj države povsem zanemarila. Tudi na Kitajskem ni nobenega vidnega uspeha. Pogajanja za ustanovitev enotne centralne vlade v zasedenih kitajskih pokrajinah se niso premaknili z mrtve točke. Končno povzročila japonskim gospodarskim krogom večro večje skrbi okoliščina, da bodo gos podarski odnošaji med japonsko in Zedinjenimi državami od 26. t. m dalje ko preneha veljati dosedanja trgovinska pogodba med Zedinjenimi državami in Japonsko, brez pravne podlage. Iz Amerike pri

Žrtve potresa v Turčiji

Ankara, 14. jan. s. (Reuter). Novi uradni podatki o žrtvah potresa v Anatoliji so bili objavljeni potem, ko so reševalni oddelki prodrli v doslej nedostopna ozemlja. Število smrtnih žrtev označujejo novi uradni podatki z 39.000. Samo v Erzingjanu je bilo ubitih 16.000 oseb. Število ranjenih cenijo sečaj skupno na 100.000. Samo v okrožju Tokat je bilo ubitih dva milijona glav domačih živali.

Gandhi o svoji politiki

Bombay, 14. jan. br. V vseindijskem glasilu je Mahatma Gandhi davi objavil članek v katerem med drugim naglašja, da mu nihče ne more očitati, da bi sovražil Veliko Britanjo. Sicer je v resnici doslej kriticiral ustavni položaj Indije, za katerega je odgovorna Velika Britanija, toda pri svojem političnem delu se je vedno ravnal po načelu ljubezni in to nele do Indijce n do njenih narodov, marveč tudi do Anglije.

Potopljene ladje

Oslo, 14. jan. br. Včeraj popoldne je zad el ob mino 1750-tonski norveški parnik »Fred Ville« in se potopil. Pet članov posadke se je rešilo in pripeljali so jih danes v Koperovik. Ostalih 11 je brčkone uton lo.

Tallin, 14. jan. br. Neki nemški tovorni parnik ki je stalno v prometu na poti med Estonijo in vzhodnimi nemškimi lukami je v pretekli noči naletel na mno in se je potopil. Na parniku je bil velik tovor lesa. Posadka se je rešila.

Amsterdam, 14. jan. AA. (DNB). Po vesteh iz Londona se je potopila ladja »Tonis Sandri« (3161 ton) ob severni škotski obali. Posadka 21 mož, je bila kakor se zdi rešena.

Sovjetski general iz Subotice

Subotica, 14. jan. Subotica ima svojo senzacijo s sovjetskimi generalom Mali trgovcem Ilja Nelich v Subotici je zvedel, da je njegov oče Kristijan, ki je v svetovni vojni zašel v rusko ujetništvo — in za katerega so m sili, da je že mrtve, ker se vsa leta ni nič javil — postal general rusko-sovjetske vojske. Sin Ilja, ki je star 26 let, je zvedel to novico iz radia ko je neka postaja javila, da je general Nelich prišel v finsko ujetništvo. Pozneje je bil ta vest demantirana in je bilo rečeno da je Nelich v družbi ostalih političnih komisarjev, ki jih je poslala moskvska vlada raziskovat vzroke neuspehov sovjetskih čet na finski fronti. Sin Ilja je zvedel, da je očetu v Rusiji dobro in da se zdaj ko je postal general, ne želi vrniti v domovino. Svoječas je bil puškarski mojster 3. domobranskega polka v Subotici.

Kadar v Splitu ves dan sneži ...

Še vedno huđe posledice mraza po državi

Zagreb, 15. januarja. V Zagrebu je bil sicer krasen dan, vendar se še vedno čutijo posledice zadnjih hudih zimskih dni. Na Primorju se je že nekaj vremenski prevrta na bolje, vendar je spet nastopil mraz in je pričelo snežiti. V dalmatinski Zagori je mnogo snega in zametov. V Splitu semem je povprečna temperatura —4. v severni Dalmaciji pa —7, da podobnega ne pomnijo izza leta 1929.

Seveda je sneg v Splitu kot redek gost vzbudil mnogo veselja in izvabil vsa mladež na ulico. Povsod je bilo polno veselih prizorov pri kpanju in marsikateri pasant je bil huđo zadet. Snežilo je ves dan in šele pozno zvečer se je mladež razšla. Vendar ekrat so prišli na svoj račun tudi splitski smučarji, ki se sicer morajo voziti kilometre daleč, da pridejo do snega, tokrat pa so se lahko smučali v bližnji okolici in celo v mestu samem.

Iz Osijeka poročajo, da je Drava poledelela do izliva v Dunav. Na marsikaterem mestu je led tako čvrst, da lahko kmetije prebahajo čezeni. Ze 10 let ne pomnijo take zime. Tudi Dunav je pokrit z ledom od Rudimpešte do Dalja, Sava pa od Šabca do Beograda.

Iz Sarajeva poročajo da vlada še nadalje po vsej Bosni huđa zima in da so v Sarajevu samem zabeležili v soboto zjutraj —21,4, najhladnejše pa je na Sarajev-

skem polju, kjer je živo srebro zdrknfno na —26 in celo na —28 C. To je najostrejša zima od 1929 dalje.

Beograd, 14. januarja. Iz Južne Srbije se nadalje prihajajo poročila o hudih zametih in vremenskih nevesočnostih. Iz Resna poročajo, da je šele v petek po petih dneh prenehalo snežiti, ozračje se je omililo, vendar je promet še nadalje onemogočen in je Resan še vedno odrezan od ostalega sveta. V Resnu je neurje zadržalo mnogo vojakov, dijakov in uradnikov, šole so bile vseh pet dni zaprte. V mnogih hišah, zlasti pri siromakih, je zavladalo pomanjkanje in je bila nevarnost, da bodo zaradi mraza tudi smrtne žrtve, ker si ni bilo mogoče nabaviti kuriva. Premožnejši meščani so šli zadnje dni od hiše do hiše, zbirali so prispevke in delili pomoč v denarju in v datjavah. Nabrali so nad 3000 din gotovine, precej živil in kuriva.

Tudi s Strumico je promet ukiniten. Avtobusna zveza s Stipom je morala biti ustavljena in prenašajo pošto le še na konjih. O vlakih, ki so ga zasuli zameti v bližini Kosovega polja, poročajo, da ga še vedno ni bilo mogoče spraviti iz snega. Težava je nastopila s tem, da sta se prevrnila in zamrznila dve lokomotivi, ki sta bili poselani zamrznemu vlakju v pomoč. Prištna je še vedno brez razsvetljave, ker je električna centrala brez kuriva.

Dva obiska na Gorenjskem

Konec stare Kamne gorice

Potrebe modernega cestnega prometa so odstranile čobršen del stare žebljarske romantike

Kamna gorica

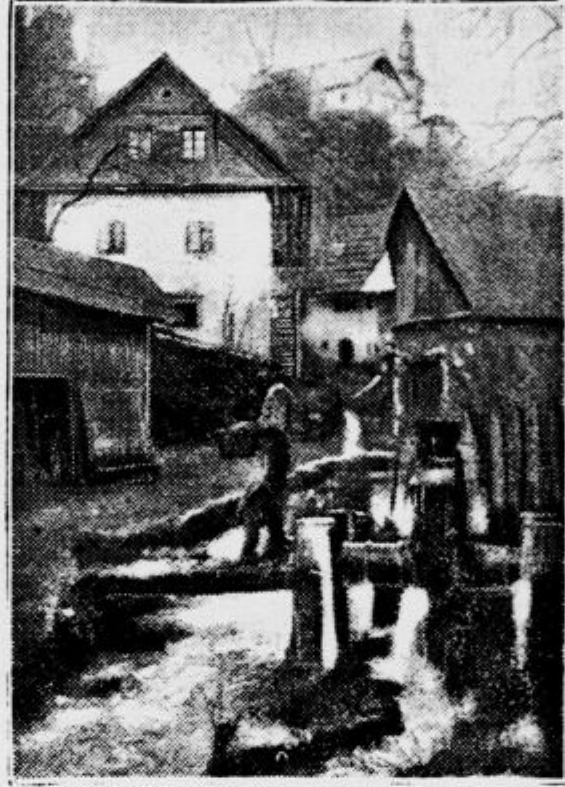
V Kamno gorico kaj radi prihajajo tuje... da si ogledajo našo staro obrt, ki je posebno zanimiva, ker se ni v teku dolgih let...

Skoraj vse, kar je najdenega v neposredni bližini Kamne gorice, je v zvezi z železarstvom. Pred petimi leti je bilo izkopanih več lončenih črepinj, ki so na zraku po večini takoj razpadle.

niki visoko razvite dobe. Vas je kljubovala vsem olajšavam in vztrajala pri starem delu. Vse to je pospeševala ljubezen do domače, zelene dolince in pa zavest, da je vsak kovač svoj neodvisen gospodar.

z ogljem, niso bili potrebni visoki tovarniški dimniki za odvajanje dima in plinov. V zadnjih letih, ko se je ogelje precej podražilo, pa uporabljajo kovaški premog, ki proizvaja mnogo plinov, tako neugodnih, da so se celo lastovke izselile iz vasi.

Prijetna je bila vasica v stari, patriarhalni obliki, toda čas zahteva svoje. Kamna gorica mu je kljubovala dolgo, toda končno bo morala odnehati.

Staro kovaško kolo ob vigenjcu

Po belem Gorenjskem

Od pravdarstva in združbe do tujkega prometa in miru

V novem letu se je znašla naša Gorenjska v svoji najlepši, najsilovitejši zimski obleki. Vsaj za oko, za pogled je bila s smegom čisto zadosti okdarjena.

Ko vlak zapušča savsko sotesko se ti v vsej svoji dolžini razpne romantična panorama kranjskega mesta. Kar pogled veličastno ozadje Storžičeve skulpture, ki v zimi in soncu nudi edinstveno sliko srečnice Karavank.

Seveda, v življenju mestnih ulic in cest se je kajpa marsikaj izpremenilo. Iličnosti starega, malega meseca skoraj ni več. Ta ali oni mešan si pač še želi stare

preteklosti, ko so po ozkih ulicah in krog časovljivega vrčjaka pred gasilnim domom mestni otroci bejevali nezgrosen boj med spojnjo in zgornjo gaso.

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

25 PROTI 45 MILIJONOM

A.B.: Vprašanje, ki ste nam ga zastavili, je nedavno obravnaval neki švicarski list, po katerem povzemamo podatke. Oborožena sila držav, ki so se bile udeležile svetovne vojne, je bila cenjena približno na 70 milijonov mož. Od tega je bilo na strani centralnih sil kakšnih 25 milijonov, 45 milijonov pa na strani antante.

Grafoški kotiček

DUŠICA

Vi ste nagnjeni k udobnosti. Če se le da, se izogrete naprcem, pa čeprav vam to včasih škoduje. Premalo ste odporni in borbeni. Zato se rajši zatekate k sanjarstvu in gojite želje, ki nimajo stvarne podlage.

MARIJA MARIBOR

Kadar se nebo potopi in strele udarjajo po vasi, takrat je vsak gospodar v skrbeh in temne slutnje ga obdajajo, da bo tresčilo v njegovo hišo ali sredo. Toda ko nevihta mine, preidejo tudi slutnje in vse teče spet po starem tiru.

JUVENIS B.

Vi se hitro znajdete v vsakem položaju in se znate vanj vživeti, vendar pa tako, da pri tem ne trpita vaša avtoriteta in vaša korist. Radi vsiljujete drugim svojo voljo, vendar pa vam to zaradi pomanjkanja vztrajnosti reško kdaj uspe.

polje. Pr'mskovo. Huje in okoliške vasi so se priključile in kompaktno zvezale preko novih pozidanih predelov z osrednjim mestom, čeprav so še nedolgo tega smevali vsake zase. Le kar je starega mesta, vmesnjega na skalnatem položaju med Savo in Kokro, ta pač še kljubuje toku časa in se v svoji širini trah ulic ni kdo ve kaj izpremenil.

No, če te pot zanesne v Kranj na tedniski semanj dan ti pač ne bo treba vzdihovati za preteklostjo. Zlasti zdaj, v zimi, kaže tržni ponedeljek v mestu še v marsičem staro s'bo. To vam je svečan, praznični dan tistikrat. Mnžice okoliških kmetov na vozih in peš pride v mesto, kjer se na Glavnem trgu med stojnicami vname kupčija, da je kaj. Svoje dni so kmetice kar na tleh pokrite z rufami, razstavile živila, danes po ljubljanskem vzorcu na pripravljenih tržnih stolicah in klopetih ponujajo dobroto in prideltke z bogatega polja.

»Tak zdaj se ne udarite več?« vprašal mimogrede v gruči fantov, iz Senčurja doma.

»Nak Smo se kar pobotali. Veste, niso več časi za take reče. In postave so prestroge. Malo stihneš s pipcem, pa ti zapisejo leto dni. Kljub temu bi se bilo fletno včasih malo prerukati.«

Zgodilo se je, da so fantje one vasi vse li tovarše v sosednji vasi na piko. Kjerkoli sta se potlej srečala sovražna tabora, brz so udarile pesti, zavilete ročice in se zabliskali noži. Sovražstvo se je podendovalo iz rodu v rod, v stoletja je šel ta boj. In iz leta v leto je zmerom več hiš v obeh vaseh objokovalo ubite sinove. Na semanji dan v Kranju so se navadno srečevali priataši obeh strank in po mestnih gostilnah so se vodili krvavi obačuni. To so vam bili razburljivi dnevi in mestni razdvoježi so mogli na čem pasti oč.

Pretepi so torej izumrli, izumrle pa niso stare kranjske gostilne, ki so ob semanjskih dneh še zmerom natrpano polne okoličanov. Za p'vskimi mizami se pletejo pogovori in se sklepajo kupčije. Velik šunder glasov prevpijajo prepri, potlej se ob litru vina spet vodijo poravnave. Gorenici so glasni, kadar se jim razvežejo jeziki in razgreje kri. Kaj pa je tamle pri mizi; tak krič in vik, ali se bodo stegli ali kaj? Ah ne, nič taksnega, za konja barantajo.

»Štirj jurje daj, pa sva bot, enkrat za trikrat! Ni preveč, konj je dober, da mu ni priigle, vičel si ga! Tak adar!« stili prodajalec in se močičemu kupecu v odprto dlan.

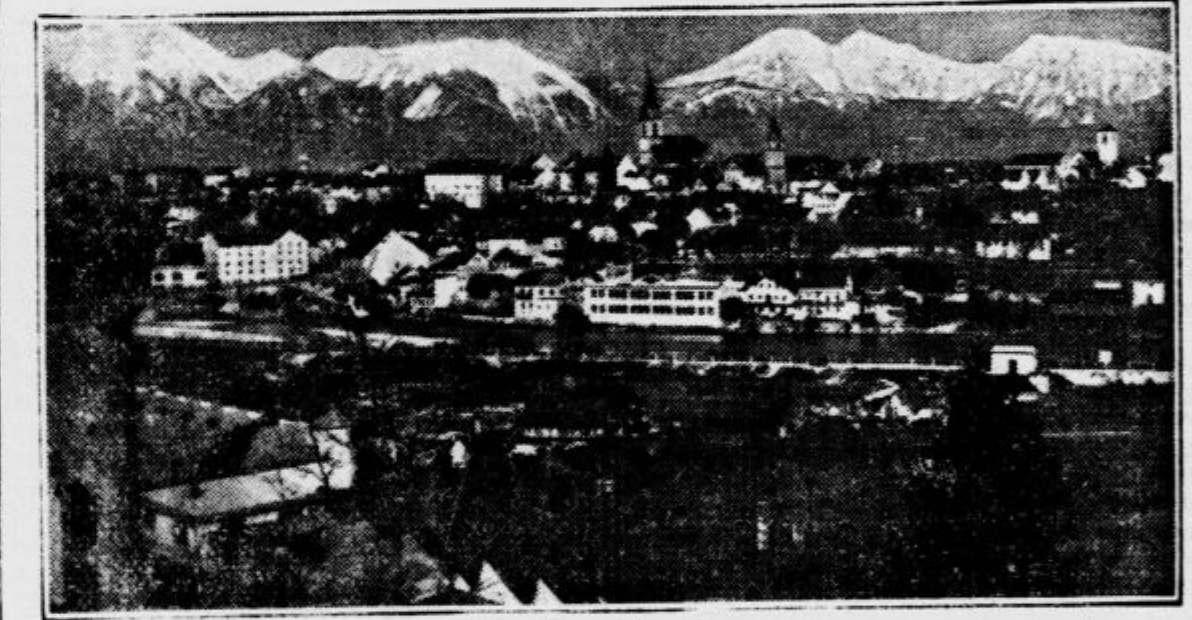
»Tri jurje šest sto dam. Sem rekel enkrat, sem rekel dvakrat, pravm v tretje. Tri jurje šest sto na amen!« meni skromno kupec in ni videti, da bi od česa očsto- jil.«

»Štiri jurje pa amen, in jaz dam se za par štefanov vina!« zatuli zdajci barantalec nad njima in sunkovito stiska kupčev roko. »Velja! Udar!«

Toda kupec se ne da premotiti, niti pod gromko silo barantalečevih besed. Mirno in skromno vztraja pri svojem. No, na ta način se ne bojo sporazumeli niti do pozne noči.

Semanji dan pa je tudi pravdarški dan. Hodniki okrajnega sošča so polni kmetov, pravdaštvo bo menda še dolgo ceta- la naša velika bolna strast. Pred vrati grauntnih bukeve je menda največja gneča. Za potko se gre, za kopo zemlje, za dvašest drevov gozda. Če kmet pravdo izgubi, n'č hudega. Pritožil se bom! Naprej bom gnal! Krščen krvavduš, ne čam se pa ne! In se v resnici ne dabo. In resajo skladovnice sodrjskih aktov, možnja pa se prazni. Prekateri grunt je že upropasti- stila pravdorska strast. Nasprotni ki se zbi- rajo v gruči in si žugajo. Boš vičel hu- diča imam advokata! — Jaz tudi krščen duš! Msiš, da se bojim. Pravica se bo izkazala! In advokate z aktovkami pod pazduho si v gneči s težavo ut'rajo pot.

L. K.

Pogled na Kranj

Kupon za brezplačno "Minuto pomenka" šte. 17

DOBER ODVETNIK — Janez stopi k odvetniku in mu potoži, da mu sosed je toliko let dolguje tisoč dinarjev. Polovico da mu da, če dolg izterja.

TAKIH SLUŽKINJ NI — Neki slikar je tako naravno naslikal pajka na steno, da se je služkinja dva dni trudila, da bi odstranila pajčevino.

DOBRO — Slabo je! Svojo polovico sem že izterjal z vašo pa slabo kaže, mu odvrne odvetnik.

CUPIDITAS, MARIBOR

S svojo skromnostjo in previdnostjo se boste obvarovali marsikaterega razočaranja v življenju, vendar pa vam bo vaša lastnost vstala tu pa tam škodovala. Spodobnost imate za proforski poklic; če imate še veselje, se kar odločite zanj.

DOMOTOŽJE

Vaše želje se vam bodo morda že v tem letu izpolnile, če se boste z večjo vneto in vztrajnostjo trudili, da dosežete svoj cilj. Vi vse preradi mečete puško v koruzo, in sicer takrat, ko ste že precej dela opravili. Vztrajajte in naši boste srečo! Človek, katerega rokopis ste mi poslali v analizo, je delaven, računa z danimi delstvi, vendar pa se v njem kaže nekoliko občutljivosti in smotljivosti. V nekaterih stvareh je odkrit, v drugih pa zaprt.

DUNAJ 1935

Vsem vašim nesoglasjem, vsem vašim bridkim uram je vzrok dejstvo, da imate preslabotno voljo, skoraj nič samozavesti in da ste poleg tega zelo čuvstvene narave. Premalo zaupate sami sebi in prenehanje stvari, o katerih lahko le vi sami odločate, na milost in nemilost drugim, ki seveda vse te stvari no navadi odločijo v vašo škodo. Zato ni čuda, da ste izgubili ves polet, da se vas letova potrtost in obup. Vzemite vse te zadeve sami v roke in videli boste, da bodo šle čisto drugo pot.

ZORA — N. M.

Ker imate več smisla za realno življenje, kakor pa za take predmete, ki zahtevajo od človeka intenzivnega mišljenja, fantazije ali smisla za umetnost, vam svetujemo, da si izberete tak študij, ki bo odgovarjal tej vaši lastnosti. Se boljje pa storite, če greste po maturi v službo.

Karla Bulovčova: Lastna podoba, risba s ogljem

Jauna trikuna

Mati piše o vzgoji in ženi

Kako pereče je vzgojno vprašanje za današnje dobo, je najboljši dokaz, da se čedalje pogosteje oglašajo ljudje, ki se trudijo s predavanji in s pisanjem vzbuditi zanimanje za poglobljeno vzgojno delo. Današnji šoli je individualno izoblikovanje mladega človeka popolnoma onemogočeno (prenapojene učilnice, stalno premeščanje učnih moči, mizerni materialni položaj, ki hromi delovno silo tudi najbolj idealnega človeka, so glavne ovire). Zato smo matere v prvi vrsti poklicane, da prevzamemo to nalogo.

Ni dovolj, da obiščemo tu in tam strokovno predavanje, da slučajno kdaj prečitamo pedagoško študijo, štivo, ki obravnava človeške probleme, nam bodi naša stalna duševna hrana. Kako bedna je naša miselnost v tem pogledu še danes, nam nazorno kaže usoda edinega pedagoškega mesečnika »Roditeljskega lista«, ki jemal zaradi denarnih težav (premajhno število naročnikov, od katerih jih večina ni poravnala naročnine), torej zaradi naše brezbratnosti, usahnil.

Skrajni čas je, da se otresemo nazora, da je vzgajanje nekaj lahek posej, ki ga moremo povprečno preprosti hišni pomočniki ali pa takozvani »vzgojilci«, češ, te imajo več potrpljenja. Zavedati se moramo, da je individualno izoblikovanje sodobnega mladega bitja v polnovrednega človeka problem, ki ga more uspešno rešiti le človek zasidranji, etičnih kvalitit in širokega razporeda po pedagoški in psihološki literaturi. Nikdar se ne udajamo prepričanju, da zadostuje materinski instinkt, dasi je velika gonilna sila; nanj se slepo zanašati, je napacno. Ne pozabimo, da izbita današnji mladi rod od staršev, ki so občutili in vsak po svoje doživljali vojne strahote in njih posledice, ki se kažejo v stopnjevanju življenjskih občutljivosti na eni, a prenavljanju materialističnega duha na drugi strani. Iz teh vrst smo vsi, današnja zrela generacija, ki nam neguje, vzgaja in oblikuje današnji rod.

Življenje nas je vrglo v dobo stih in stalno se spreminjajočih dogodkov. Od nas terja poglobljeno socialno delo. A ker nam je lastni strah najbližji, logično sledi, da se bomo v prvi vrsti zamislili vanj. To je zažaršče za ves nadaljni naš socialni program. Tu mora vsaka žena začeti svoje socialno poslanstvo, ki ji pripada po vseh božjih in naravnih zakonih. Iz tega sledi, da spada žena v družino, dokler ni izvršila svojih dolžnosti do svojih otrok. Izgovori, ki jih večkrat slišimo: za vzgajanje nimam potrpljenja, nimam daru, so jalovi. Potrpljenje si moramo privzgojiti, vzgajanje se naučiti. Naj nihče ne misli, da dober vzgojitelj kar z neba pade. Da ta cili dosežemo, je treba trdo in vztrajno delati predvsem na lastnem jeziku, kajti vzrejal je bil in bo vedno silna vzgojna moč. V trenutku, ko smo mlado življenje spoznale, nismo več svobodne, niti ni mož več samo svoj življenje naše, le posvečeno novemu rodu, ki je zrela svojih stvariteljev.

Popolnoma zgrešena je misel, da se začne vzgojno delo s šolskim poukom, prav tako tudi nazor, da je šola za to poklicana. Človeški duševni ustroj ima toliko nians že po svojem naravnem zakonu, ki jih okolščine, v katerih se razvija, še pomnože, da je za njegov vzpon potrebno individualno ravnanje. Čim intenzivneje živi mati s svojimi otroki že od njihovega rojstva, toliko lažje bo spoznala njihovo osebnost, toliko lažje bo našla pravilno vzgojno pot. Če se ji je to posrečilo, je ustvarila vse pogoje za srečno življenje svojega otroka.

Če se poglabljamo v vse materinske dolžnosti, proučimo vse probleme, ki so z njimi v zvezi, temu pristavljamo še vse obveznosti do moča, do gosposlinitva in končno še do lastne osebe (kajti še tako zvrhan studentek, usahne, če ni pritokov) ali moremo potem še uspešno opravljati javne poklice? Ne purtimo se v vrvež in jarem surovega materializma, naše mesto je na socialnem polju, naša naloga je pohovljenje človeka. To delo zahteva od žene več moči, več sposobnosti ko marsikatero najtežje poklicno delo.

Zaradi sramotno slabo plačanega poštenega dela očetov so današnja žene vržene v vrvež prihodnjega življenja. Kdaj bodo spoznali voditelji narodov, da je to silno

nevaren pojav za vse človeštvo? Njihova dolžnost je, da preskrbe možem sredstva za pošteno preživljanje svojih družin, zavedajoč se, da revščina izpodkopava versko-etične in fizične sile človeka, družine in naroda. Sl. Maverjeva.

K razstavi Bulovčeve

Nisem sicer kritik ali umetnik, vendar mislim, da sme tudi laik napisati nekaj vrstic kot izraz svojih vtisov in pogledov tako na umetnost samo kot na vsa dogajanja v svetu in sedanjih družbi obča. Teh besed mi ne narekuje nikako posebno prijateljstvo ali simpatija do umetnice — zato se tudi v kritiko razstavljenih del ne bom spuščal — omeniti moram pa njen osnutek za spomenik Ivanu Cankarju. To pravico imam tudi kot laik, ki se na umetnost vsaj toliko razume, kot tisti zgodnj, ki so Cankarju, spomenik postavili. Ni moj namen obnavljati spomine na način, kako in kdo je spomenik postavjal, zlasti še, ker je avtor že mrtev. Vse to je ob otvoritvi razstave povedal dramatik Ivan Mrak. K njegovim besedam nimam dodati nič drugega kot: »Nihče ni prerok v domovini.«

Pojdite in ogledite si Bulovčeve osnutek spomenika Cankarju. Poznam Cankarja samo po njegovih delih. In taknega Cankarja sem si predstavljaval. Ogledite si natančno osnutek, pa vas bo nekaj zagrabilo. Zagrabilo tako, kot bi bil v tistem trenutku ves in popoln Cankar, njegovo življenje, trpljenje, njegova mati, rodoljubstvo njegovega časa (ali še sedanje), hlapce Jernej — skrajka vse — pred vami in okoli vas v paviljonu. Zakaj ni umetnica tedaj dobila naročila, ne vem, vem in prepričan

Ob šolsko klop sem se spotaknil...

Ali res niso naše šolske klopi, in katerih naši otroci predrajo letno dve sto pedeset milijonov ur?

Vprašali so me, zakaj sodobni pedagogi odklanjamo stare šolske klopi in zagovarjamo mize in stole.

»Eno osnovnih načel sodobne vzgoje je svoboda gojenja. Kako bi se mogel otrok sprstiti, če ga že klop utevuje? Kakor zahtevamo zračne, svetle prostore zahtevamo tudi take delovne mize in stole ki ne ovirajo učenčevega kretanja in ga ne ponižujejo v nekakšerna sužnja, ki ga vtaknejo v klado šolske klopi.«

Spomnil sem se, da imam pri roki knjigo o samodejavnih vzgoji velike italijanske pedagoginje Marije Montessori. Pred tridesetimi leti jo je spisala Pristala so, da jim citiram, kar je dejala o šolski klopi.

»Načelo podvrženosti preveva vso pe-

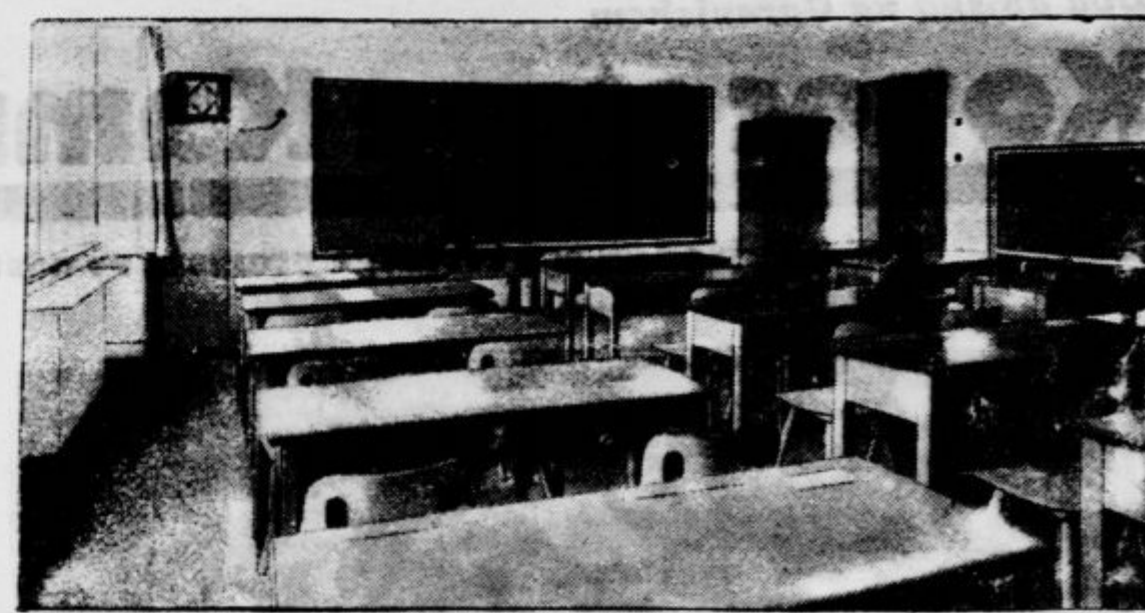
sem, da bi to bila monumentalna umetnina prvega reda, ki bi nesla ne samo slavo Cankarja, Bulovčeve, marveč slavo vsega našega rodu, po svetu, ki bi na ta način zvedel, da je bil Cankar »mogočen vzdih zavrženega naroda« (Richard Jakopič). — Tako bi obenem tudi izprical, da je lahko številčno sicer majhen narod — velik! Zelim, da se ta zavest v našem narodu dvigne in da vendar pride končno do tega, da bo svoje velike duhove, ki so last vsega naroda, cenil in ocenjeval brez predsodkov tako, kakor se zrelemu in kulturnemu narodu spodobi. Že na ta način bo lahko ljub malostevilnosti postal tako velik, kakor so nekateri narodi — številčno veliki — v resnici pa zelo majhni — so nač samo velike zverli-Hudje! — Bulovčevi želim ne samo moralni, predvsem tudi smotni uspeh in čestitam njeni vztrajnosti!

Ivo Kraški

Banski upravi

Prebivalcem na levem bregu Save od Kranja do Tacna je bilo v prometnem pogledu zelo ustreženo, ko so dobili pred dobriem letom avtobusno zvezo Kranj-Ljubljana in obratno. Za uvedbo te proge so se zavzemale vse občine onkraj Save, ker je bilo zanj med prebivalstvom veliko zanimanja, sta se za licenco potegovala hkrati dva tržiška avto-prevoznika. Od vsega početka je bil avtobus, ki je zjutraj vozil v Ljubljano in se vračal ob 15.30, prav dobro zaseden. Ko pa je zapadel prvi sneg, komaj nekaj centimetrov ga je bilo, je pričel avtobus nereditno voziti. Nekaj časa je vozil le v smeri iz Kranja v Ljubljano, zadnje dni pa je podletnik povsem opustil vozilne. Izprovarja se, da je cesta tako zasnežena, da je vožnja z avtobusom izključena.

Vsakomur pa je znano, da je zasavska cesta od Tacna do Kranja v dobrem stanju in sposobna za vsakršni promet, za kar so dokaz vozila, ki dnevno vozijo po tej progi. Omenjena proga je tudi v voznem redu in je podletnik dolžan voziti v redu opravljati. V neprijetnem primeru naj vrne koncesijo, za katero se zanimajo tudi drugi podletniki. Nihče ne sme, da bi avtobusni prevozniki ne svoje spremljivali ali celo opustili vozilne na rednih poteh ker uvažajo na ta način nered v promet in povzročajo občinstvu zgolj škodo. Prizadevali prebivalci prosimo bansko upravo, da napravi v tem pogledu red.

Pogled v moderno učilnico

celo patentirali.

»Gotovo je znanost mnogo pomagala pri teh klopeh: antropologija je morala navesti različne telesne mere in telesni sestav raznih starostnih stopenj, fiziologija način gibanja mišičevja, psihologija p.jave zgodnje zrelosti in perversnih gonov in predvsem je morala povedati higiena, kako moremo preprečiti skrivljenje hrbtnice. Tako so to v pravem pomenu besede znanstvene klopi, ker so zgrajene po antropološkem mladinoslovju. To je lep primer o čisti mehanični uporabi znanosti ob vprašanjih šole.«

»Mi s.a.m., da bo kmalu prišel čas, ko nas bo to čudno dejstvo brlo v oči in se nam bo zdelo skoraj neverjetno, da niso spoznali osnovne zmotne te šolske klopi niti pri tistih velikih narodih, kjer so bila tako silna gibanja za zaščto otroka, kjer so v prvem desetletju našega stoletja tako silovito napredovali zdravstvena zaščita, antropologija sociologija in mišljenje sploh. Skoraj mislim, da ni več da'č čas, ko si bodo ljudje ogledovali šolske klopi kot neke posebnosti, jih odpavali z rokami in o njihovem smrtu, ki ga ne bodo mogli dometi, poiskali pojmsna v leksikonu: namen klopi je bil, da bi preprečila skrivljenje hrbtnice otrok.«

»Otroci so bili torej podvrženi disciplini, ki je omogočala, da so zdravo rojeni otroci postali brabvi. Hrbtnice najprvotnejši osnovni in najstarejši del okostja najrdnejši del telesa ni kos, kršten ca ki je pri drug del telesa ni kos hrbtnice, ki je pri prečovelku držala v divjih borbah z levom in mamutom in ki se ni vda'la ko je človek dobel trdo skalo, uvo'bal železo in si podvrgel zemljo — ta hrbtnica se je skrivila pod bremenom šole.«

»Neverjetno kako je mogla takomnana znanost sodelovati pri izpopolnitvi orodja šolskega suženstva.«

Tako je dejala Marija Montessori: pred tridesetimi leti Vmes leži sveto: na vojna in novo sprosenje po njej. Znanost je šlo svojo pot in popravila je svojo veliko zmotno o mašini utesnjanja stare šolske klopi.

Ta klop je zares postala muzejski predmet v mnogih državah. Ne vem da bi kjerkoli na svetu v nove šole še postav-

Rože - zdravilo

Materina dušica (lat thymus vulgaris) se nahaja pri nas po vseh. Je to majhen grmiček vendar pa mnogo večji od materinega duška, ki mu je jako sličen po bledordecastem cvetju. Ima mnogo pokončnih, četrkotratnih vejic ter majhne, kratkoceljatne, ozke, koničaste, ob robu zavite liste. Cvetje od maja do junija bledordecasto. Cvetje stoji v vretencih. Čaj se uporablja (15 g na 100 cm³ vode, ki naj vre deset minut in kateremu se doda nekaj medu) proti duševnemu kašlju, če ga pijes vsako uro po eno jedilno žlico. Izvleček matrine dušice je izborno sredstvo proti akutnim in kroničnim katarjem dihal, proti astmi, sušici, bronhialnemu katarju in nadihu; izvleček se uživa trikrat na dan po eno jedilno žlico. Zunanje se uporablja izvleček kot obkladke za izpiranje, kakor tudi za masažo proti nabrekliam, pri izpahjenih in vtisnjenih udih. Čaj matrine dušice dodamo tudi kopelkam, ki ojačuje živčevje skrofuloznih otrok.

Lekarski gobež (lat symphytum officinale) ali trni koren se nahaja povsod po vlažnih travnikih, ob potokih, jarkih in rekah. Je to vejasta, zunanja črna, znotraj pa bela korenina, z velikimi pecljatiimi, jajčastimi listi, s sočnatimi, dlakastimi in vežastimi stebli ter belkastordecastimi cvetjem v obliki viselih grozdov. Nabira se od maja do avgusta. Zelišče se nabira sveže in sicer pred ali v času cvetenja. korenine pa jeseni. Zelišče in korenina ni-

ljali stare, skoraj srednjeveške klade. Mi smo sprejeli z dedščino po ranjki Avstro-Ogrski tudi nekaj desetstoletnih klopi — ki se drže, ker so napravljene iz trdega lesa in obite z železjem. Vse modele klopi imamo. V novih svetlih šolah pa smo videli tudi že mize in stolčke in smo se oddahnili.

Pa pride bruc na univerzo, vesel, da je zapustil šolsko klop. — Ko odpre vrata, se mu smehlja naproti prelestna šolska klop in čisti, čisti zdi se celo na novo prepleskana! Kako? Kako bi naj bila prepleskana, če ne z lepo temno, z eno barvo? Potem sede v to klop, ne sedi, stlače se na sedež: s silo ga napravi klop svet majhnega, zakaj klop je nizka in o'ka, kakor za prvošolčka. In pulit je poševan, za skripta preozek: spet je v šoli, spet so ga uklenili v klado!

Klop je simbol starega šolskega suženstva. Celotno higieni so jo pripravili: al ni bolj higienično sproščeno sedenje na stolu za mizo, ali ni laže čistiti sbe z mizami in stoli? Srečni naši otroci, ki v novih šolah, svetlih sončnih prostorih, sede kot človek na stoli za svetlimi mizami!

»Pa se vam zdi ta problem res tako važen?« so me vprašali.

»Da, sem ujal, tudi ta problem je važni! Kako bi naj ne bilo važno vpisanje šolske klopi, če vsak naš učenec reguli na njej tisoč ur na leto, v svojem življenju torej štiri tisoč do dvestotitšč ur? Kako bi naj ne bila važna tudi šolska klop, ki na njej naši otroci letno pred sajo dvestopetdeset milijonov ur? Dvestopetdeset milijonov ur nehe'čnega in poniževalnega utesnjanja v stroji, ki spada v muzej?« — ano.

Skunksovina za vse

V Pensilvaniji so se skunksi, ki dajejo znano krzno, tako razmnožili, da so postali prava nadloga. V'ada je zato izdala dovoljenje, da sme vsakdo loviti te živali. To dovoljenje pa doslej še ni imelo pravega uspeha, kajti lov na skunke je prav tako nepriljubjen, kakor so njih koži pri ljubljanih. Te živali izbrizgavajo namreč na svoje zasledovalce neznanosko smrdečljiv sok in kosar z njim zadenje, je za nekoliko dni odvraten človeki družbi. Kožu samemu pa seveda ni videti tega.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Aleksej:

Sence ob umirajoči

I.

Tisto popoldne, ko je prišel duhovnik, smo bili pravkar prižgali luči. Spoštljivo smo se mu poklonili in ga pospremili k bolnici; ministrant pa, ki ga je spremljal, si je nadel enega izmed važnih, s poklicem tesno povezanih izgledov. Nekam preveč hlastno in izvežbano se je ponašal. Za njima smo vstopili v babinčo sobo vsi ostali.

O, kolikokrat sem te dni ubedel iz te prijazne sobice zlatih starih časov, preobložene s stariim pohištvoim, stariimi slikami, stariimi preprogami, stariimi občajni in dišečimi malenkostmi, da nisem več videl nenege bolesto nezaprtega pogleda, ki se mi je vedno prilipil na dušo in se mi je zdelo, da preži name iz vseh kotov našega stanovanja! Takrat so ji izstopile oči, tako da sem zrl le v dvoje na široko razprtih punčic in v oni bližni nasmeh očkov ust, ki ji je spjal vse poteze. Potem pa me je že izpraševala z zateplim, vtilim glasom in niti odgovora ni več pričetovala.

Kolikokrat na sem nenadoma vstopil sem začutil v sobici življenje, četudi je babinca dremala v naslednja, ali vsa solzna nemišlevjala žalostno usodo svojih neodoljivih. Začutil sem delo, smeh, strastni šeneč, ki je pravkar ponašal: veselo, nosično polko in žalostno ihtenje osamele vdove. Promozno življenje je še hranila v sebi.

Ko smo vstopili, je ležala mirno na postelji. Mladi duhovnik, z leno za teme nosil čepčasti črnaj lasni je kmalu uredil vse formalnosti; govoriti itak ni več mogla.

Povzdignil je bestijo in glasno molil; nato pa jo je obhajal.

Po zavžitju popotnice, se je pričel njen smrtni boj; v slovo pa so še spreporile njene velike, jasne, široko odprte oči, ki so poslednjč begale po naših dušah, med celim obredom.

Za hip so se oddahnile pri tem, očvrknila onega in se malo umirile na sklenjenih rokah s hostijo. Prestrašeno začudeno so sledile dolgiim enolnim molitvam in planile v nenadni bolesti in kesu k razpolni in svečeniku sredi sobe; a le za kratko. Še je življenje v njih in strastno boječe zaletelno v najtemnejši kot in govorilo šepetaje, hihitajočim zopet žalostno trpeče, živo, sredi svetega obreda; govorilo z izrazom na obrazu, celo s kretinjo izmučene roke, kot v nenadnem spoznanju, ali ob nepričakovanem srečanju.

Glejte, vi vsi sokriveci! Tja ne'le! Ali ničesar ne vidite? Ga res ne vidite? O, jaz ga na vidim, prav dobro ga vidim, le da ga ne izdam; toda zlati ga nečem več. Vse predelgo sva se iskala in skrivala, zdaj ga ne morem več. —

Gube okrog stianjenih ust so se medtem nabrale v trd, otožno zagrenjen posmeh.

— Vse, prav vse kar je moje, vam prav nič mar. — Vedno tiše so enovile čisti strmo obrnjene v zid, kot bi tam že česa iskale. Vedno manj obtožujoče skoro otočno so strmele v somračnem kot, kjer je visela slika moža v dolgi, košati beli bradi in mehkih potez; slika deča, ki jo je še samo tja namestila, potem so jih zagrnile veke.

In nomine patris et filii et sancti spiritus amen, je molil duhovnik.

Vse v obrazu je ostalo staro, velo, ogledano, prekrito s tenko plastjo nagubane kože, le visoko krošeno čelo v okviru snežnobelih, krasnih las, je ostalo brez gub, mladostno sveže, kot da je izginila izza njega zadnja senca Morda bi presenečale tudi oči, za vselej zaernjene, umirjene.

Udrta brezboja usta so napol oderta v mukovito menjajočem se hropenju in celo telo podbrčevje v nanoru pomešanega, krčevitega dihanja, ki je na las sililo dihanju unehanih nosov. Izpod stianjenih vek je tedaj pritakala solza in vlačno-svetične se obarvala svojo sled na neizpremenjenem, v izrazu že motnem obrazu.

Duhovnik je tedaj že opravil svoj posej in ministrant je utrnil svečo in jo z razpelom vred spravil v aktovko. Eni smo jima hiteli odbrat vrata, drugi pa so obilivali bolnici lice.

V sobici pa je ostal za niti le še duh po gorečem vosku in ostanki pomešanega, sivlega blata na svetečem se parketu.

II.

Ob vsihaajočem življenju se je vzbudilo novo in z vso silo vzvalovalo in se razbohotilo po vsem prostoru; iz razpela na steni, iz bidermajerske izralne mizice v kotu, iz svečenika ob umirajoči se je kraljo v najiztelesi, ki se tesno objemata in si božata prste.

Ozdi prameni svetlobe so se plazili z odlomki pravkar izustnih stavkov, skozi špranje priprtih vrat sosednje sobe in čudno topi zamirali v močno zakurjenem prostoru. Iznad mize pa se je vil dim pravkar prižgane cigarete v brezlike modre kolobarje, ki so leno preletavali v značnih strujah.

Pravkar sva bila nalagala kurivo, in ko je ponehalo prvo močno prasketanje vzvrajočega se lesa in je za trenutek prestalo štrljanje utisnjenege parketa, naju je obljela tako nenadna tišina, da si niti ganiti nisva upala, da bi jo prekinila; drhteča sva obstala napol skločena in prisluhnila — od postelje sem pa še vedno enakomerno močno hropenje.

Skoro divje objeta, sva se neolčno plazila od vrhu otomane k ležišču. V prstih nama je razbitilo in blazna vročica se je jela razraščiti po telesih. Med prsti se čutila v poslednjem vzponu razburjeno kihanje žile, vroče, mehke, omrtvene roke umirajoče in razpoloženo drgetanje v naših oklepajočih se prstih.

Na desni tik pod čeljustjo, raste nred nama ležeči ozromna, ostudna oteklna, znamenje bližnjege konca; midva na jo tinava, božajoči si pri tem zdebeline členkov — nenohoma. . .

Meko so se pogrezali prsti in zapuščali globoke udrtine.

O, življenje! kako sva se te oklenila tisti hip, ko sva gledala smrti rod roke; ko je uročilo na mehkih bližinah, v strahovitih borbi za vsak dih, za vsak udarec žile.

Tako strastno sem te vtilnil, kot te je ljubila le še ona, žena, ki se je tri dni borila zate, ki te je ljubila, le še kakor samo sebe.

Počasno so se umirili glasovi v sosednji sobi in nekdo je odprl vrata. Utihnil je tudi naša neolčasni prijetna vpletajoči šepet in vsi smo za trenutek prisluhnili s pridržano spano; od postelje pa, preprečene s temperaturnim kotrom, še vedno enako močno hropenje, ki ni in ni hotelo tustiti.

na pepelniku, le da je porabljena že do polovice izgorela in je le še slivkasti pepel obranil nieno prejšno važnejšo obliko. Zbogom ali klanjam se, stvari ni moglo spremeniti.

Sam sem ostal v sobici in sem sedel ob zgorle in gledal ostre sence babinčne oglaste brade na sivini sveže oprane rjuhe, s tvojim dozdevnim profilom.

III.

Tudi kočijaž Franc je prišel obiskat, ko je že ležala mirna in tiha na belo pragnjeni postelji. Nerodno je obračal klubok po rokah, ko smo ga vsi solzni sprejeli in se smehljali s tako neolčno skromnim nasmehom; sedemdesletni stivni deček, s notičnimi redčimi lasmi na okrogli glavi in tako porednih očih.

Sam je odšel v sobico po slovo.

Ko me je pozneje vstopil, da mu ponudim stivovke, je klečal sredi sobe na preprog, držal pred sabo v nabožno sklenjenih rokah klubok in prav po them sam vase in v že mrzlo bolnico ihtel. Čelo telo mu je drhtelo, le z velikimi žebij okovani podplat težkih čevljev, ki mi jih je s cela kazal, so bili neobitni, kot tri šolarčici, ki kleči pred oltarjem in misli, da ga nemara gleda cela cerkev.

Cemu je ihtel stari hlapce stroje, včasih brezrečne gospodinjce, ob slovesu — tega ne vem.

Ko me je ulečal, je nerodno vstal, si z rokavom obrisal smrkelj in roke in z veselim, hvalečnimi, le nekam nemokrini očmi izpraznilo korzarček na dušek.

Bog lonej! Nato se je prekril in sramno pažljivo odšel, kakor je prišel, tih močček; le klubok si je na prazni, že potislil na čelo in mi pokimal v pozdrav.

Za zdravje mladine

Univerzitetni zdravstveni fond v Ljubljani v vedno slabšem položaju

Iz prejšnje Akademike bolniške blaginje se je leta 1930 ustanovil Univerzitetni zdravstveni fond na ljubljanski univerzi. Sio enak javnosti in celo večini akademike ni bilo malo znano, v kakšnem položaju je ta toliko važna institucija. Redni slušatelji pač plačajo ob vpisu semestrarno tisti, 30 din kot prispevek in s tem je za njih znananje za UZF po večini končano. Če jih nesrečen slučaj ne primora iskati zdravniške pomoči preko njega. Tako vsaj zatrjuje tajnik uprave G. Ulan, ki ga je člinski predsednik UZF-a spregovoril namreč celo, da zaradi neznanja delegatov akademskih strokovnih družev v UZF niso jiti ekvipne svoje odpora. In vendar je v prvi vrsti stvar akademikov samih, da pokrenejo akcijo, ki bo odpravila razmere v UZF tako, da bo mogel s užitji svojih nalogi nuditi potrebno pomoč bolnim akademikom. Potreba po zdravstveni pomoči je pa velika.

Marsikdo bi moral v bolnico ali okrevnišče zvesti v počitnicah, a ne more, ker lastnih sredstev ni ima, v blaginji UZF pa tudi ni omarji. Prejšnja leta so dajali vsaj denarne podpore najot ebnejšim slušateljem, kar je pa zadnje čase tudi izostalo. Glavna pomoč, ki se nudi bolnim akademikom, obstoji v zdravniškem pregledu. Da s pregledi akademiki niso zadovoljni, je razumljivo sprito velikega števila b. nih, ki imajo za razpoložo le enega zdravnika, dr. Alberta Trtnika, ki je na ta način z delom preveč preobremenjen. Korak, ki ga je stotila uprava UZF pri ljubljanskih zdravniških specialistikih, je dsegel lep in hvalevreden odziv. Po večini so pristali na

znatni honorar, da plačajo akademiki za specialni pregled le 30 din. Akademikom se je izkazalo, na dolnjega zlasti specialist za notranje bolezni dr. Haus, ki za pregled sploh nič ne računa. Izkazala se je tudi velika potreba popravila zob, kajti pokvarjeni obje in saba hrana, ki jo uživa večina re-nih akademikov, ima za posledico razno vrstne bolezni. V tej zvezi je treba omeniti izjavo g. tajnika, da je velik odstotek akademikov podvržen želočnim boleznim. Seveda UZF spet ni v stanju, da bi dal podporo za popravilo zob. Zadolgojiti se mora s tem, da je preskrbel znižanja pri nekaterih zobnih zdravnikih in dentistikih. Ni niti treba omenjati, da je veliko akademikov, ki nosijo kljice pljučnih bolezni. G. tajnik pravi, da bi bil nujen vsako leto temeljiti rentgenološki pregled pljuvc vseh akademikov.

Na vse te potrebe, ki bi jih morala po svojem namenu v moderni državi izpolnjevati institucija, kot je UZF, dobimo preprosto odgovor: NI denarja! Pa se sprašujemo: Kam gre ves denar, ki ga plačujejo akademiki slovenske univerze? In še: Ali ni vendar država zainteresirana, da zrasedi av rod šolansev, ki bo sposoben posvetiti svoje moč koristni naroda in države? Naj odgovorjajo številke! Semestrarno plačijo slušatelji ljubljanske univerze približno 60.000 din kot prispevek za UZF. Znesek zavisi od števila vpisanih slušateljev. Od tega pa odteguje centralni odbor fonda za zdravstveno zaščito dijakov pri cen-

tralnem higienem zavodu socialnega ministrstva v Beogradu 50% z namenom, da se bo zgradil v Beogradu osrednji zdravstveni dom za študente, čim bo vsota dosegla 10 milijonov dinarjev. Od 1930 je torej ljubljansk UZF vplača v ta fond že pribl. 550-600 tisoč dinarjev. Znano je, da se je v omenjeni beogradski fond že davno nabrala vsota 10 milijonov, vendar se z zidavo doma še ni začelo in tudi ni nana. Kje je denar? Na zadevna uradna spravevanja UZF in rektorata ljubljanske univerze sploh ne odgovarjajo. Lansko leto se jim je po dolgem prizadevanju le posrečilo, dobiti odgovor — poslali so jim namreč prepis proračuna ljubljanskega UZF. — Iz državnega proračuna dobi UZF letno 6000 din, ki jih pa sme izčrpati le do 95%, do predlanskega leta le do 90%. UZF torej razpolaga letno približno z nekaj nad 6000 din. S to vsoto mora zelo previdno gospodariti, da lahko plača vsaj stinsnega zdravnika, zdravnike specialiste, zdravila v lekarnah in vzdržuje administracijo.

V primerjavo naj omenimo ureditev te strani na zagrebški univerzi. Tam revni akademiki ne plačujejo prispevka za UZF ampak le oni, ki plačujejo šolnino in sicer 20% od nje, vendar ne manj ko 15 din. Z ozirom na najnovejšo preureditev države se seveda razumljivo, da denar ostane v celoti zagrebški univerzi. Kupno z rektoratom je tudi uprava UZF-a na naši univerzi zahtevala na odlučujočih mestih, naj se nam pusti doma vsaj 90% plačanih prispevkov. Uspeha se ni moglo zabeležiti. S celim kompleksom vprašanj naše univerze je povezano tudi vprašanje uradnih profesorov UZF-a. Zdaj sprejema UZF bolne skadematke v temni in vlečji luknji na dvojni strani univerze, ker je moral odstopiti svoje prostore filozofskemu seminarju. Rešitev vseh teh vprašanj tvori upravičeno zahtevo slušateljev ljubljanske univerze, saj neresena pomenijo našo kulturno sramoto.

Fotomamer

Glava in ivje

nam dajeta v zimskem času skoraj še več prilike za izredno učinkovite in značilne posnetke nego sneg in led. Pogoj je, da se spravimo na takšne posnetke v jasnih dneh, v soncu in sicer kmalu po vzhodu sonca, ki vse to krasoto kaj kmalu pobere. Nekoliko vej ali kos ograje ali nekoliko žic v ivju učinkuje večinoma bolje nego cel gozd, cela hiša, cela pokrajina. Posebno lepi so takšni motivi v protini svetlobi in proti temnemu ozadju. Če jih nismo opazili proti nebu, tedaj ne smemo pozabiti na precej močno rumenico ali celo rdeči filter.

Črne snežne pokrajine

nam redko kdaj uspejo zadovoljivo v dneh brez sonca. V soncu dobimo v belini snega najrazličnejše tenke od čisto belega do temno sivga. Sneg je lahko tudi temen, če leži v senci. Z uporabo sita kontraste lahko tako povečamo, da postane zasnežen sneg popolnoma črn. Iz tega razloga moramo biti s sitom zelo previdni. Lahka rumenica nam pri današnjem negativnem tvorivu skoraj v vseh primerih zadestuje, gostejša povečuje kontraste, ki so že itak v naravi sami veliki in prihaja v poštev samo za posebne efekte, kjer nas na sliki ne bo motilo, tudi če je sneg tu in tam popolnoma črn. V takšnih primerih peč ne smemo snega samega temveč kakšne posebne svetlobne efekte na njem, ki jih hočemo še potencirati.

Sveži razvijalec

deluje hitreje nego rabljeni. To staro pravilo je treba uočevati še danes, ko nam sestava razvijalca ni več toliko važna, kolikor njejeva temperatura in trajanje razvijanja. Saj danes razvijamo večinoma na čas. Zato moramo vedeti, kolikokrat smo kakšen razvijalec že uporabili. Od tega je vendar odvisno, koliko časa dalj bomo neki film pri določeni temperaturi razvijali v primeri z razvijanjem prejšnjega filma. Da pa bomo vedeli, kolikokrat smo ga že uporabili, obesimo okrog vratu steklenice z rabljenim razvijalcem z žilnim obroček kroček kartona, desčico ali ščitak kakršne uporabljamo za ključe in no vsaki uporabi napravimo na ta obsek črtico s svinčnikom.

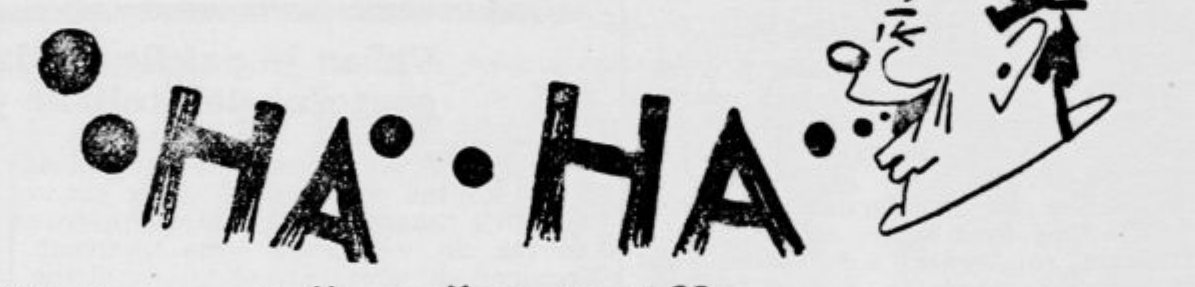
Newtonovi barvni krogi

nam nikoli ni marsikatero povečavo, a tudi pri projekciranju n. pr. malih barvnih diapozitivov nam delajo nepostojna na platu zravo. Ker na vemo, kako nastanejo, se jih lahko rešimo. Film leži med steklom poč ukvirljen in ne popolnoma ravno, kakor bi moral. Zato ga moramo priljubiti, da bo ravno ležal. To napravimo tako-le: Ko smo film dali v diapozitivni okvirček in med stekli stisnemo stekli s sušilno stobo. Čez nekoliko dni se bo vdol, priček skobe pa popolnoma zravna. Stokla utemnelo biti seveda tako tanka, da ne vzdržijo pritiska in počijo. V tem primeru damo na vsako plat novce in šole sklad novec pritike skoba na stekli in na film. Pritike se enako-merneje razdeli in stekli ostaneta celi.

Izmeničnih kopeli

to je zdaj toliko zdaj mrtvih, ki tako dobro denojo zdravju, negativno tvorivo vse eno ne prenese. Gibanje zrno, napredna sošota v razviti in druge nevedčnosti so posledica takšnega dela, pri katerem smo obravnavali film n. pr. v razvijalcu z normalno temperaturo 18 stopinj, takoj nato pa v ledeno mrazil vodi ali utefalivalcu. Tudi najmanj naša neodoljiva konali čim tedaj svojih 18 stopinj in temperaturo razlije med niti na naj približno ne presegajo 2 do 3 stopinje. Temperature kopeli na ne upoštevamo s postom. Ta nas lahko pravi za 5 ali celo 10 stopinj. Ampar, ki hodi red, uporablja samo razvijalni toplomer.

Priznanje ljubljanskega fotografa, ki so se tedaj za začetniški tedaj, predno naj pridajo na odgovor, ki se bo vršil intri, v torek ob 19. v prostoru Fotokluba. — V našim časovnem okviru se obravi za člano smišljiti tedaj s približno enakim in vedno nam na temo, kaj toliko člani, ki se zant zanimajo, naj se čim prej prijavijo tov. G. Pipenbacherju. — V torek ob 20. sliovna kritika, v petek članski večer z določljivo nedeljskega izleta.

Mekrocvetoče rožce poezije...

Od povsod dobivam pošto, ki v skrbah za zdravje moje povprašuje, kaj je s Cisom. da nič v »Jutru« več ne poje?

Urednik sprašuje skrbno, ni li honorar prepričan in naj mar ga zaokroži na višino mi dveh ničel? Kar je znanec, vsak po svoje komentira, lamentira, češ, že spet nam perogrizec mladolet prezgodaj umira. Se predsednik društva samcev, čigar član sem po nesreči, dvignil je svoj prst sloveči: »Sin, tvoj molk ni povšeči! Kar deklet poznam ljubljanskih, ki kot caprae literariae bolj obrajtajo »umetnost« k kor metlo nit in škarje, vsaka me na česti ustavi, ta: »Zakaj?«, spet druga: »Škoda!«, tretja: »Pišite za Boga, saj so verzi danes moda!«

Res priznam, še kakšna moda!... a pobaram vas, prijatli in prijateljice zorne, naj mar težo merim z vatli? Sploh pa, če pomisli človek — saj molče več ali manje vsi očaki literarni, glave poezije zdanje.

Oton Taliho krmari pod nevtalnosti nam geslom, pe je rad, nerad zamenjal ptičja krila s tankim veslom. Pavle, sobrodnik mu verni, zlatolskam več ne poje, le v turobni »Marche funèbre« stisnil je vse jade svoje. V delu že doslej prekašal mrki Fran je vse ostale, k petdesetim prejšnjim časom zdaj dodal bo — bokale. Pa Alojzij? Kaj ga daries naša revna Muza briga, ko preliva za U-banac v jezik dožda Gradeniga! Mile veje prično senca, a pridelek izostaja — mesto da oral bi oblohe, tujo rast zdaj k nam presaja. Igo z mačkom se otepa: osušivši vse tolmune

Službena vnema

Praznik treh kraljev. K deseti mes' zvonil na vse pretege. Kdor je živ mora silšati. Stane Ratej se probuja z veliko težavo. Menca in tare oč, toda trepalnice ne gredo narazen. V glavi šumi, v srcu se oglaša vest: Kod sem neki hodil? Kaj sem počel? Vzdih in vprašanja vro vsevprek. Petnajst let, očkar nosim financarsko uniformo, se mi to ni prispelo! Zdaj, ko stojim na pragu napredovanja, pa ta nesreča!

Z muko dvigne glavo, otrple trepalnice se razpečejo; ozre po sobi. Plaseč in ka-pa leži pri vratih na tleh, bajonet in aktovka pod mizo, bluzna na mizi, hlače in čevlji ob postelji.

Torej ves in cel sem je prišel domov, zamurira poltupo, potem pa išče po izmudencem spominu včerajšnje dogodke. Kaj pa če sem ga preveč polomil? Morla tako, da ne bo nič iz napredovanja? Morla če bolj? Počas se luščijo posamezne silke iz zmeglenega spomina, nekatere pod obniti postajajo jasnejše. To že čisto razločno vem, kako sem izstopil iz

s svojim koncipientom tožno breinka na spokorne strune. Kje so lukaji? Ocvirki, Čspani, Jarci in Vodniki, kje Pogačniki, Podbevniki z vsemi svojimi vstniki? Koder gledaš, vse revije, te in one — sama suša, da človeka zaboleti mora fil-poetska duša, če slučajno ne bi vedel, da se pesnik biti pravi, biti pesnika sobrata brez usmiljenja-po glavi.

In tako i jaz bom delal: hodil bom čez dan v kavarno, zmešal t m tom urednik in v njih delovanje kvarno, a zvečer zavilj redno bom h »Kolobratu«, »Košaku« te, puzaju se zdaj temu, zdaj pa drugemu Kozaku. Pri bomin in porosno nosil bom umetniško frizuro in samo po tem merilu sodil našo bom kulturo. Vsi me bodo imeli v čisljih, vsi me bodo spoštovali, če ne bodo me ljubili, se me bodo pa vsaj ball. Ko umrem pa, bo nad gromom v slavo pesem mi zapeta: «Laudatus literatus, dignus noster fuit poeta!»

Knjžnji št. 11/111

Švedska dekleta v sličovitih narodnih nošah, ki od daleč spominjajo na nošo naših deklet iz starih dni. Obe, Slovenija in švedska, sta pač alpski deželi, pa se sorodnost pokrajine izraža tudi v sličnosti noš.

— Ne grem, pa ne grem! Saj veš, da ne pijem. V gostilne ne zahajam!
— Saj to je tisto, kar na tebi vsi sovražimo. Človek ne živi, da bi služil, nego služiti da bi živel. Prvo je to, je življenjska služba pa je druga po vrsti.
— Pograbl me z obema, dvigne čisto od tal, da mi je aerocino pred publiko, in nadaljuje:
— Kaj bi se upiral kakor sramežljiva devca: Danes je moj dan; vse plačam sam. V sredo bom vojak, v četrtek pa lahko že dam življenje, če bo potrebno! Samo, da se ne bi prehladil!

— Ze sva sredi tople, zadimljene sobe. Posadil me za mizo v kot, sam pa me zasede pri vogalu. Pri vseh mizah polno gostov, ki se močno čudijo mojemu prihodu. Natakarcia vsa navdušena, pa to podčrta še posebej:
— No, gospod Ratej, to je pa res čudež, da pridete vi enkrat neslužbeno v gostilno. Tako nekaj posebnega? Kaj nekje se bo zgodilo?

Miha pa blje po mizi, kljče pišče in razčrta pogum in pravičnost dati življenje, kar takoj drugi dan, ko ne preobčeno. Da bi le ne bilo mruza! Vsi gosti so jako ljubeznivi in prijazni. N'kier ne oozm nejevoljnega, mračnega obraza. Hrup, dim, vino že do go me ni v tako družbo. Odtuji sem se ljudem. Nkolli se ne potrudim da utamem prijazen pogled, dobro besedo, priateljski nasmeh. Kaj me briga? Služba, večno služba. Pridem pred cerkev; tam stoji fantje. Eden pušiga cigareto. Skočim. Zagledam kovnast vžgalnik. Ho, ho in že: V imenu zakona, pokažite, ali je žensan! Ni! Odvzamem ga. Vaše ime? Polkle? O'kod? Vse zapišem n prijavi. Drugič spet operam krošnjarija, kako v stranski ulici skrivaj prodaja tistemu kvartopircu Miklavčku nežigosno grajno karte. Ko jih kupi ga zasečnem doloma. Ko vstopi v hišo, da bi jih skilil na polico, ga že držim za ramo: Aha! Nežigosne karte! Konfisarom, zaslišim ovadim. Dvignem srčam staro ženico z velikim culo. Zaprta v celo in v celicam. Kaj nosite v teh rečeh škrtalnic? Aha, sahan! Žerica čaka; pravi, ne ve, kaj so ji dali. Jaz pa pišem, odvzamem ovadim. Služba je služba, klobase so pa klobase! Tako živim. Prihajajo pohvale sem pa živim v veri, da me vsi ljudje zato sovražijo. Smeči pa kakor da so padle luskinje z oči, vidim, da vsi silijo vame. Vsek hoče sečeti poleg mene. Obtemelijo me, imajo vno tet dopovedujejo, kako me imajo radi. Počas se me lotova navdušenja. Pozabljam za odpor zoper gostilne. Pijem.

Ko se navlekamo prve gostilne gromu v drugo. In v tretjo. Vse gre z nami. Družba narašča. Miha ga ima pod kano že do vrha, jaz bolj v nogah. Miha vpije že ves hrjav: Vina na mizo, jaz sem fant od fare! Te besede roče prepri. N'kateri mislijo da treba z'raj bolj pariti na čisto slovensko govorico, kajti bomo sicer takoi v cent alizmu. Fant da ni slovenska beseda iz fara tudi ne! Pa se oglesi natakarcia ki po službeni dolžnosti vsak dan miče rečjo:
— To le »Fant od fare« pa se ne da posvoventi. Ali ne postaja kukavice? Baš ta tuden je razvilje hudemu mrazu jako prijazen kukača, da bi se še krave smeiale, če bi v slovenski znanostni hotel prevesti n. pr. fanta od fare v mladeniča od župnije.

Pa se že vname vnanj po leri stari slovenski navadi. Misel je nova in ima zato tokoj veliko privlačnost. Zakaj ne bi imeli — mislilo nekateri — poleg fantov od fare tudi mladeničev od župnije. Č'so mojski pomen ima ta prevol, zlasti toliko znači mnogo. Krave naj se kar smejejo, narod bo pa bozrešil vsaj v izrazovstvu. Pri naši iznajdlivosti le očrta tega prostora za najmanj pet strank in za najmanj tri kulturne kroge.

Med tabimi prepri hitro mineva čas. Člamo se v četito gostilno, morla se v peto ali celo šesto. Točko se še spominjam, da povsod vse sil v mene, trčajo prunjejo hroščevšino. Miklavček je stalno pri meni. Se v žepu mi sil; kakor tehotenitelj v strahu, da me ne okročejo. Potem se n'česar več ne spominjam.

Bog ve kaj je bilo? Kaj neki govore dones ljuje o meni? Česa vse se morla ne ve starešna? Ta bo gle'ali! Saj me centi kakor zlato uro. Sama zanesljivost in službena vnema sem v njegovih očeh. In kaj zdaj? Ali naj grem po sliči za samim seboj? Ali naj vodim jaz preiskavo o tem, kar sem počel? Tako čaka ti pa tudi ne morem da pridem ovadne same? Ze vem, k niemu grem, k zapeljivu. Miha mora vse vodeti. Samo on mi more dati tolažbe.

Ratej vstane, očisti obleko, zlasti plešč in kapo. Nato se prepaše in hoče iz sobe. Ko pa vtakne roko v žep ima občutek, da je zakrball za kačo. Poseča vdrugič in zvičre kovnast, nežigosan vžgalnik:
— Jezus in Marja! Na čelo mu stoni moč. Poseže v drugi žep in izvleče zavoj nežigosanih igralnih kart in dve škrtalji scharna. Noge v kolnih se zašbe in komaj se ujame na stol.

— Torej tako! Po petnajstih letih zveste, vztrajne in vneime polne službe sam zam zašel med tihotapce! Z menoj je končano!
— Ko se po nekoliko minutah zavé, zavije tihotapsko robo v papir in se napoti v pisarno. Na cesti sreča še vsega mačkastega Miklavčka, ki tava okrog. Ta ga prav prijzno vpraša:
— No, kajko pa gre letos kaj s tihotapstvom?
— Toda Ratej ne sliši in ne vidi nič; mu-di se mu v pisarno.
— Starešina je naš takrat vstopil, da pogleda pošto. Stanko se javlja službeno, stareša na gleda in se smehlja:
— Rateju zapre sapo. Ze vem — si misli — vse ve! Toda ne bo me prehitel. Po petnajstletnem službovanju vem, kaj mi je dolžnost. Stopi naprej:
— Gospod starešina! Proš'm za službeno dovoljenje, da se sam ovadim!
— Tako, zakaj pa? —
— Zaradi tihotapstva. Tole sem prinesel domov!
— Na mizo položi ovitek tihotapske robe.
— Kje pa ste to dobil?
— Tega se ne spominjam!
— Tako tako! No, pojte lepo spat, v ponedeljek pa že vidimo kako in kaj!

DOBRA ŽENA
— Moja žena hodi zadnje čase od gostilne do gostilne.
— Kaj se je čisto zapila?
— Ne, samo mene išče.

ČAROVNIKI
Zadnjič sem videl nekega čarovnika, ki je napravil iz enega jajca dve.
— Prava reč! Naš krčmar napravi iz enega hekta dva hekta vina!

NI JI HUDEGA
— Tvoj mož zdravnik, pa vseeno toliko potuje?
— Saj si dobi vselej kakera namestnika!
— A tako? Potem ti pa ni sile!

ENERGIČNA ŽENA
— Kolikokrat sem ti že rekla, da ne govoriš takrat, ko govorim jaz!
— Da! Toda preden ti nehaš govoriti, moram jaz že v posteljo.

DOBRA ŽENA
Gospod: »Ali je vaš rajniki gospod soprope dolgo trpel?«
Vdova: »Ne! Samo, odkar sva se spoznala...«

DOBER IZGOVOR
— Sele tako malo časa sva poročena, pa že ostajáš po cele noči po krčmah!
— Nikar se ne jezi, saj vendar veš da moram znanecem pripovedovati, kako srečno sem se oženil!

SLABO SPRICEVALO
— Da da neka ženska je hotela zaradi mene izvršiti samomor.
— Kako to?
— Nrštetokrat je rekla: »Če bi morala vzeti Maksa za moža, si rajši vzamem življenje.«

KRATKOVIDNEŽ
— Kdo pa je ona smešna ženska desno od vas?
— To je moja žena!
— Ah! Čestotite! Toda kdo je oni neznanzi možak, z dolgimi uhliji, levo od vas?
— To je vaš obraz v zrcalu!

DOBER GOST
— Natakarc! Vrzite onega dedca skozi vrata, saj hodi k nam samo spat za mizo!
— Bog ne daj! Saj to je vendar naš najboljši gost. Kadarkoli ga zbudim, mi vedno iznova plačar!

Ležišča svinca v Sibiriji

Iz Moskve poročajo, da so nedavno odkrili znatna ležišča svinca v Sibiriji. Najdišča se nahajajo v bližini Habarovska in Jakutska.

Oblaki nad Švedsko

Domovina Grete Garbo ima razburkano zgodovino za sabo, zdaj pa že sto let ni doživela vojne

Kralj Gustav V. Je navdušen igralec tenisa

Z dovoljnim številom veslačev in vojakov. Razen zadnjih sto let, se je vsa švedska preteklost gibala v neprestanih vojnah, ki so Švedsko za celo stoletje (do 1709.) napravile evropsko veselilo.

Že v 8. stoletju so začela skandinavska plemena vznemirjati Evropo s piratskimi podvigi Vikingov, katerih vodje so se imenovali, morsk kralji. V 9. in 10. stoletju je opasnost Vikingov dosegla vrh. V začetku so bili ti morsk »pohodi« polotoških piratov namenjeni samo ropanju, v poznejših časih pa se je to spremenilo v osvajanje nove zemlje in naseljevanje. Ker je bilo njihovo glavno orožje, okretna in silna mornarica, so vedno najprej osvojili ustja rek, od tam pa notranost. Tako so po rekah prodirali globoko v vse dežele ob Baltičem, Severnem morju, Biskajskem zalivu in prelivu La Manche. V tistih časih so bili zelo divji: kamor so prišli, so najprej vse oropali in požgali. Svoje roparske ekspedicije so Vikingi usmerjali preko Rusije po Volgi in Dnjepru do Bizanca. Ob tej priliki so osnovali svoje kneževine celo v Novgorodu in Kijevu.

Pod vlado kralja Olafa se je okrog l. 1000 vsa država zedinila in v trinajstem stoletju sprejela krščanstvo. Kmalu nato je v »krščanski vojni« zavzela celo Finsko. Fevdalni sistem se na švedskem nikdar ni razvil v tako trdo obliko kakor drugod po Evropi, ker je bilo zemlje dovolj, da je ostala tudi kmetom. Prav tako ni švedski kmet nikdar popolnoma izgubil osebne svobode.

Švedska pod dansko dinastijo

V 14. stoletju se je švedska združila z Norveško, nato pa še z Dansko pod dansko dinastijo. A kmalu so nastala trenja in se je zveza razvila. Danski kralji pa so se vedno mislili na nadoblast, kar se je Kristianu II. (1513—1523) tudi posrečilo uresničiti. Nanovedel je švedski vojno, po dolgem obleganju zavzel Stockholm in se dal, potem ko je krvavo obratnil s nasprotniki, okronati za švedskega kralja. Gustav Vasa pa je na čelu uornikov vzpostavil svojo vlado in švedsko osvobodil. Važna je bila verska reformacija (1527), v katero je bil švedski kralj vneljan v borbošnje in knjige verske vsebine.

Ko je postal Gustav kralj, je o svojih osvajalnih načrtih zašel ob ekspanzijo morskove države. Šele po dolgi vojni se mu je posrečilo, utrditi se v Estoniji. V trideset letni vojni (1611—1632) je kralj Gustav Adolf dvignil švedsko na višek moči in slave. Karel X. je vodil vojno z Moskvo, Poljsko in Dansko, in ko je umrl (1660), je štela država skoraj milijon km² zemlje. Veliki rudniki bakra in železa in švedsko orožje so bili zelo cenjeni v tedanjem svetu.

Prizor iz Stockholma: nemiri o priliki zborovanja ekstremne levice

tu. Prva švedska državna banka je bila ustanovljena 1668.

Za Petra Velikega

Pod vlado Karla XII. (1697—1718) je začela švedska propadati, dokler ji ni zadal car Peter Veliki poslednjega udara. Da bi se osvobodila, se je Danska zvezala s Poljsko in Rusijo. S tem se je začela tako zvana severna vojna, ki je v začetku dala švedski celo vrsto blestevih zmag nad Dani in Rusi. Švedi so zavzeli celo Poljsko in zmagovalno korakali v Saksosko. Vendar je švedska, kljub tako velikim zmagam, gospodarsko razpadla. Misleč, da mu bo separatistična tendenca Ukrajine v pomoč, se je Karel XII. zvezal s Turčijo, da bi z njeno pomočjo Rusijo uničil. Ta načrt je prekršil car Peter Veliki, ki je švede pred Poltavo 1709 popolnoma premagal in švedska je prenehala biti evropska veselila. Karel XII. je pobegnil na Turško, kjer je ostal 5 let, delj časa celo kot ujetnik. Po povratku v domovino, je umrl med vojno z Norveško, ko je hotel svojo državo obnoviti.

Po katastrofi pred Poltavo je švedska izgubila Estonsko, Liflandsko, Kurlandsko, vso nemško zemljo in del Finske. Zadnjo vojno je vodil Gustav IV. (1792—1809) na prigovarjanje Anglije proti Napoleonu. Posledice so bile te, da je švedska izgubila še ostali del Finske in Alandske otoke; oboje je zavzela Rusija v sporazumu s Francijo. Karel XIII. (1809—1818) ni bil več absoluten vladar. Priznal je novo ustavo, ki je kraljem omejila oblasti, in imenoval za prestolonaslednika Napoleonevega maršala Bernadota. V tem času je nastala poslednja zveza med švedsko in Norveško pod švedskim kraljem. Od tod je švedska — kar je razumljivo, ker je živel v miru — kulturno in gospodarsko silno napredovala. 1905. bi se bila skoraj spopadla z Norveško zaradi tekme na morju. Ko je 7. junija istega leta norveški parlament odpravil zvezo s švedsko, je bil spopad neizbežen. Vendar je bil konflikt v naslednjem trenutku rešen po diplomatski poti. Norveška je postala samostojna in izbrala danskega princa Karla za kralja Haakone, ki vlada državo še danes.

Kultura in podnebje

Švedi so zelo kulturen narod in ne poznajo nepismenosti. Ko je bil v 16. stoletju v državo uveden protestantizem, je bil uveljavljen zakon, da se sme poročiti samo tisti, ki je pismen. S tem ukrepom je vlada najspuščajne pobijala nepismenost. Prva univerza je bila ustanovljena 1477 v Upsah kot prva univerza na severu Evrope. Uni-

verza v Lundu pa je bila odprta 1667. K tem je treba pristeti še kraljevo medicinsko fakulteto v Stockholmu. Nobe-love akademije z nagrado za literaturo, umetnost, fiziko in kemijo, zgodovino in zemljepis, svobodno umetnost in glasbo. Samo po sebi je umetno, da poslušajo številne srednje in strokovne šole. Za kraje pa, ki so oddaljeni od železniške proge, so

ustanovljene posebne potujoče osnovne šole. Številni so tudi muzeji, od katerih je najčudovitejši Severni muzej. Dočim ima južna švedska v splošnem mlo in vlažno vreme, ima severni del države celinsko podnebje s toplimi poletji in ostrimi zimami. Zanimivi so dolgi dnevi, ki trajajo poleti nekajkrat po 24 ur, pozimi prav tako dolge noči. Švedska ima mnogo jezer, gozdov, in fjordov in malih, naseljenih otokov. 30% prebivalstva se ukvarja s poljedelstvom, ostali so zaposleni v industriji. Švedi so odlični elektrotehniki in kemiki. Sploh je švedska industrija odlične kakovosti. Izdelujejo vsi a-lice, celulozo, papir. Za švicu je švedska v proizvodnji hidro-električne sile prva v Evropi. Izvaja železno rudo, les, celulozo, vžgalice, električne stroje, meso, surovo maslo in jajca, uvaža pa žito. Največ trgujejo z Nemčijo, Anglijo in USA.

Fa oborožena sila

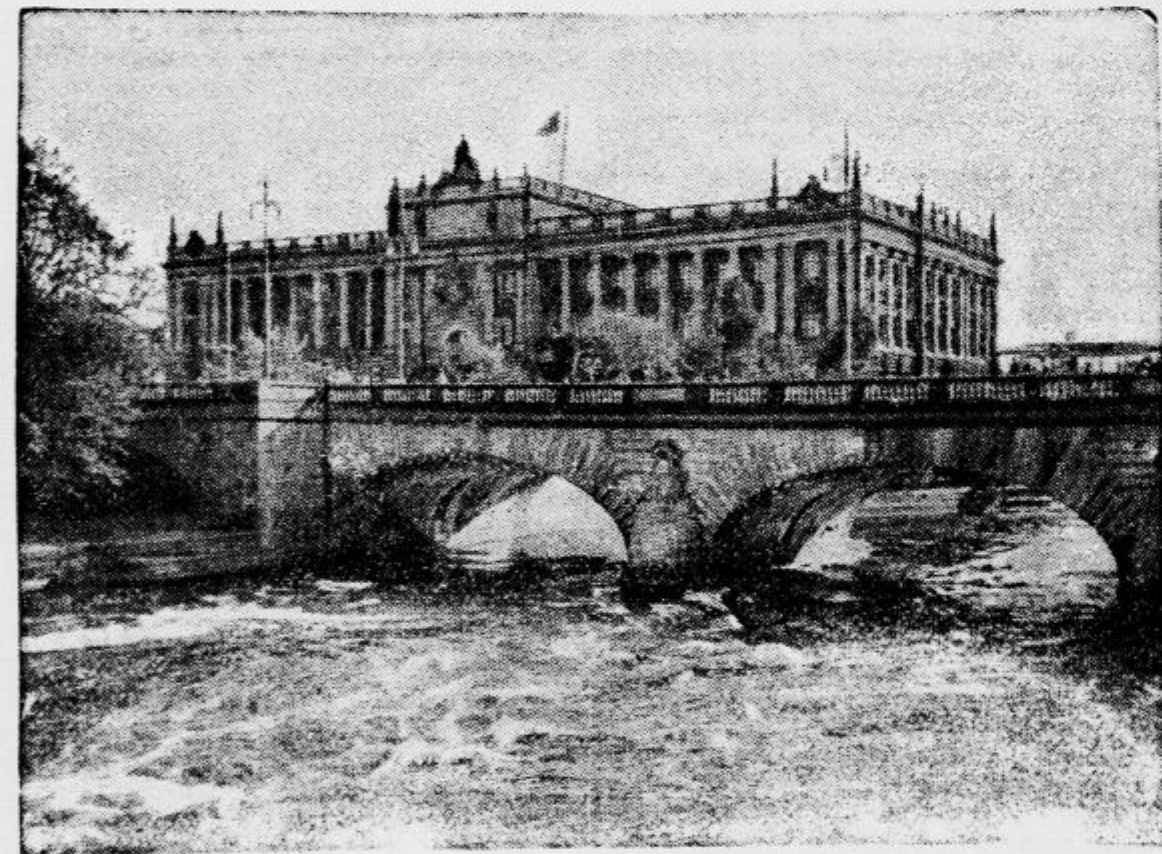
Vojna obveznost je za vse državljane splošna od 20. do 45. leta. Vendar je letno vpoklicanih samo 33.000 novincev, ostali pa vršijo pomožno službo. Vojški rok traja samo 180 dni pri pehoti, 200 dni pa v ostalih vrstah orožja. Švedska kopna vojska je slabo opremljena, kar smo imeli priliko opaziti pri sedanjih mobilizacijah, ko so morali rezervisti vršiti službo — v civilu. Jedro švedske oborožene sile je njena vojna mornarica. Seveda ne predstavlja več tiste odločilne moči, kakršna je bila do poraza pred Poltavo, vendar je tudi danes še sila na Baltičkem morju. Sestavljena je iz 8 bojnih ladij, ene oklopne križarke, križarke za letala, križarke-minonosca, 19 torpednih rušilcev, 7 torpedovk, 16 podmornic in 50 minonoscev, monitorjev itd. Letalstvo ima okrog 300 vojaških in 80 šolskih aparatov.

Kralj Gustav V. je uvedel v svojo državo številne reforme, volilno pravico pa imajo vsi državljani brez ozira na spol.

Kraljevina Švedska (ali v njenem jeziku Konungariket Sverige) je po velikosti (410.539 km²) med največjimi državami v Evropi. Nad polovico države oblika Baltičsko morje in Botniški zaliv, na severu meji ob Finsko, na severozapadu pa ob Norveško. Prebivalcev šteje okrog 6.400.000, kar je v primeri z obsegom zelo malo. Najbolj naseljeni del je nižina na jugu, od Baltičskega morja do Skageraka, dočim živita na severu komaj dva človeka na km². Poleg švedov, ki tvorijo veliko večino prebivalstva na severu države še Finci (nad 34.000) in Laponcei (6.000). V zvezi s državah severne Amerike živi nad milijon švedov, ki so se do preprosti priseljevanja v velikem številu naseljevali. Prestolnica je Stockholm, ki šteje okrog 550.000 prebivalcev. Od tod krmari svojo državo svovlasni kralj Gustav V., ki je v svetu znan kot navdušen športnik. Važno mesto je tudi Upsala, severno od prestolnice.

Burna preteklost

Kakor sploh o Skandinaviji, imamo tudi o prastari švedski le ustna poročila. Od vsega početka so se v švedski naseljevala germanska plemena, ki so jim vladali številni mali kralji. Takrat so imeli tudi svojevrstno upravo. Prebivalci so se delili na vojna okrožja in vsako okrožje je imelo po eno vojno ladjlo, ki jo je moralo opremiti

Parlament v Stockholmu

Davina in današnjica v Črni gori

C. I. Caesar pripoveduje o Britancih, da v zadruhi ali veliki družini po 10 do 12 moških ima skupne žene, otroci pa pripadajo onemu možu, s katerim se je devica poročila. Kakor Britanci in drugi narodi so bili tudi Prselovani v splošnem oziru dokaj svobodni, trdi slovaški narodopisec dr. Josef Janko (O pravški slovanskem, 1912). Brez posebnih ovir je smel mož zapoditi svojo »sporočnico« (izraz cika na vprego, jarem zaponskega voza), ki se je v takem primeru imenovala: potipeva, v stari časih: podbaha. Novinko je mirno uvedel v rod in dom, ako je pričakoval boljšeja sožitja otroškega blagoslova, moškega potomstva. Pri Srbih se je ohranilo dvočlenstvo do najpomembnejših česov, glavno tedaj ko je bila soproga brezdetna. V takih razmerah si sme še danes vzeti namestnico.

Možaka sta slišala in kadar sta se srečala, sta vselje obnavljala: »Ni, Bog ve da ne! Poskušala sem z različnimi, pa ne da Bog.«

V isti knjigi najdeš potrdilo glede dvočlenstva pod naslovom »Dve hoče«:

Barjam Muratov iz Podgorice sili sina Mehmeda, da ga oženi.

— Hočem, a da mi hkrati dovedeš dve devojki.

— To jesen ti dovedem samo eno, na spomlad pa drugo, če Bog da.

Pristane in se poroči.

Spomladi vpraša oče sina:

— Naj zasnujemo še eno dekletje?

— Ne, tata, Bog obvaruj! Ze ta je dosti za vsa Podgorico.

V navedenem zgledu ere po vsem videzu za mohamedansko družino...

Znameniti farnoslovec N. Casteret tolmači resno in rabe na stenah v duplih kot čarovnlje: naš prapradedni voltlinar je v obnovo položil svrvinale ali v nte siliko metal orožje, ji odbil glavo, verušč, da je s tem oslabil odpor živega medveda ali volka, kadar bi mu prišel na luči (Dix ans sous terre, 1937). Takih jarnikov ali dupeljnikov sem se spomnil ob prigodi z napisom »Kisac«.

Sušno leto. Nebo zapčateno. Božje oko prieka. Gori celo kamen in drevo.

Zbrali so se Pavičevići v Dó Pševačici ter se pomenkujejo o nesrečnem, zlem vremenu.

Štirje neverniki in brezbožniki krenejo v Donji Lug — k izvirku Bistige.

Bogdan se noprne na vrbo in grmi ko svetl Elija. Giltor krše, kakor da bje blisk in strela. Čičan in Ilija zaletata z vedrico vode iz Bistive ter jo mečeta kvlišku, kakor bi deževalo.

— Kaj na usnabote, ste mar poblazneli? jih nahrull Novak Jovanov.

— Posmehujemo se Bogu, staremu krvniku! poprimo je vsi štirje obenem.

V početju teh lažnih nezabožcev (kake se moreš rogati komu, kogar ni?) vidiš simpatetično gledanje iz pradavnine ko so ubogi spilitarji po gestu »participacije« ali soudeležbe skušali izzvati neki dogodek s tem, da so sami priradili za spržitev nekaj silnega. Tako še danes kakla blaca mameca z življenjem ononaš curljanje vode, da o pravem trenutku priklje oz poteček iz sinčkovke ali hčerkinne cisternice.

Iz Ljiliva poznate zgodbo o Horacijih in Kurlacijih, ki so se v posameznem spopa du borili, da bi s tem odločili spor za vse nedelne. Podoben antični dih veje iz iste XXIV. zbirke pod naslovom »Pogibljiva kneza Ljutovidca«:

V devetem stoletju po Kristu omenja pop Dukljanin župo Vrm, kakor so se tedaj imenovali današnji Korjeniči. Ta nariso so Korjeniči dobili, ako verjamemo ljudskemu izročilu, ker je mogel v njih uspevati vsak koren.

Čto mi je liš Pjan i Grahovo, Risan more, a Grahovo polje? Vse od hvale korejničke strane Dje s' nalazi to lozovo panje!

Vrnska župa je dobila ime po mestu Vrmu, čuvalcu središča. To je bila stara trdnjava na gorjemem klancu, skoro nepristopna. Vanjo je mogel samo pešec po prav ozkem potu, vsekanem v steno. Skozl vsa stoletja so se okoli Klobuka vodile krvave borbe. Pred Klobukom sta se v najstari dobi spopadala sin nekovega srbskega kralja s humskim knezom. V XI. veku je vojvoda Gonik, sin kralja Stevana Voislava Trebinjca, pozval na boj kneza Ljutovida, ki je vedel humsko vojsko proti Zeti. Bojevniki se dotovoré, nai se bratski kri ni lije, od njiju pa kdor pogine, naj mu Bog oprosti.

S potegnitim mečem se srečata na goli poljani. Sreča junčka pomore voivodu Gonikju, ki na nedeljih globokih ranah poseka kneza Ljutovida.

Obe vojski borbo pozdravita, s častjo pokopljejo padlega kneza pod Klobukom in se mirno razidejo. Eden iz čete poljubl križ rekoč:

— Ko bi se vojskovodje, kralji in carji dvobojevali, se narodi nikdar ne bi klali.

Eno teh pripovedic bi smeli deti pod naslovom Črnogorec i crnokorac. Stoji na strani 8/9:

Ko se je Nikšič osvajal od Turkov leta 1877., je Gorčin Perišin Pavičević iz Pješevce pod Čadjalico trčil na mestnem pragu na turškega jubašo in udarila sta se na golo železo. Kri pljuska in leté kosci živega mesa. Gorčinov črnokorec (nož črnega ročaja, črnocren) odrobi jubaši glavo in se prelomi. Z okrskom od noža in s turško glavo pride ranjen in izkrvavljen v gospodarjev tabor.

— Zares, Perišin, za ta črnokorec dobiš od svojega gospodarja najlepší srebrni handžar, ki ga nosi Črnogorec.

Prešlo je celih trideset let. Knjaz Nikola ni držal svoje besede. Pošteni, negotovljivi, mirni in značajni Gorčin Perišin je molčal. Slučaj je hotel, da ga je gospodar nekje na potu srečal:

- Gorčin, ali sem ti ostal kaj dolžan?
- Ne, nič, gospodar, ko si pozabil!
- Sem, sem! okrene se k popu Iliji, češ: — Dal mu bom revolver.
- Mar tole pešičko železa namesto srebrnega handžara, gospodar?
- Saj je lepo. Davno je bilo, pa je zastaralo!

Dr. Lazo M. Kostić opozarja v uvodu k XXIV. knjigi, da je Pavičevićeva zasluga pri teh anekdotah tem večja, ker je ujel zadnje ostanke ustnega izročila. Saj Črna brda se nehala bitl, kar so bila. Prejema-jo skulturo od zapada in severa se čed- dalje bolj oddaljujejo od prvobitnosti ter izvornosti. Mehanje izenčenje in lindka (niv- lra). Zato sprememba značaja se mi vidi pomembna naslednja iver.

Črnogorec in disciplina

V balkanski in svetovni vojni je srbska vojska pretrpela velike napore, a disciplina je bila stalno na višini. Razgovorjajo se o tem Črnogorec:

— Ne bi ga pustil, da me brljuzga kot otroka, pa da je poglavar vsega sveta.

Čul je to srbijski častnik. Ne da bi črnil, mu prislo težko zašnicu, pa drugo, pa tretjo. Črnogorec od straha vzdrihti, pozdravi ga ter odide miren kakor jagnje.

Mičun M. Pavičević si je s svojo prostodušnostjo nakopal mnogo sovražnikov med najožjimi rojaki. A v svoji resnikoljubnosti priobči celo zgodbe, ki so si vzele njega za muho. Zna meri na njegov zajetni trebuh. Glasi se

Mičunovo salo
Mičun Pavičević obou, v narodu počl glas, da je odšel v svet in mu bodo zdrav- niki pobrali salo. Ko je to slišal Blagota Martinović, izjavl:

- A znate li Črnogorci, kaj bi jaz naredil, če bi mogel?
- Kaj pa, Blagota?
- Priglal bi Mičuna nad Ribnico, ga položl vznak na pečino in mu z motiko postrogl tisto nezgodo iz drbovine.
- Otroval bi Ribnico! odgovori eden iz družine.
- Seveda bi! zakrakalo vsi prisotni črnogorski zelenaci in upokojenci, ki jim je Mičun velik trn v peti.
- Tudi Mičun je slišal za ono šalo pa reče prijatelju, kateri mu je to povedal: — V Blagoti je človeka kolikor v meni popa.

XXIV. knjiva se končuje s citatom ita- lijskih izsledkov glede židovskega pokole- nja črnogorskih Nježuev, ki so prav ta- ko Salomonove krvi kakor abesinski Ne- gust. O tem poroča historijsko-genealoški Almanach (Weimar 1913, München 1923, Izd. Kuffner). Zgodovinarji prepriščam, da preišče, kako stoji ta trditve.

II. zimskosportne igre KID

V soboto in včeraj so imeli na Jesenicah veliko zimskosportno manifestacijo, na kateri je ob prisotnosti vidnih predstavnikov javnosti in velike množice občinstva nastopilo na 1 800 nameščencev in delavcev KID

Jesenice, 14. januarja. Jesenice so se že v soboto popoldne odele v državne zastave zaradi II. zimsko-sportnih iger KID. Kmalu po 14. je šel skozi mesto mogočen sprevid smučarjev, ki je vzbudil veliko pozornost meščanstva. Na čelu so trje fantje nosili državno zastavo, sledila je godba KID, ki je igrala živahne korčnice, za njo pa so nosili olimpijski veniki državno zastavo. Za njimi so korakali zastopniki mesta z mestnim županom Markežem, dalje zastopnik ministrstva za telesno vzgojo Drago Ulaga, zastopnik vojske major Milovanović iz Mojstrane, zastopnik JZSS in GZSP, upravni svetniki KID z generalnim ravnateljem Noptom ter ravnatelj Jospom Pfeilerjem, prokuristom, obratovodji in drugimi na čelu. Nato je šlo tehnično vodstvo iger z Cerarjem na čelu, za njimi pa so se na čelu obratnih standard vlog dolge vrste smučarjev in sankarjev. Povorka je nudila zelo pestro sliko, poleg ravnateljev so korakali preprosti delavci, poleg šivilasih mož zastavni mladeniči.

Sobotna otvoritev

Prireditveni prostor na zapadni strani mesta, na tako zvanih Pisarijih, je nudil krasno sliko Vzodil prostora so na visokih drogovih palopalne državne zastave, vidne daleč naokrog. Po prihodu na slavnostni prostor so se posamezne obratne skupine takoj vrstile s čelom proti tribunam. Pred mikrofonom je stopil prokurist KID g. inž. Slavko Petrovič, ki je v imenu obojega ravnatelja inž. Klinarja po pravilih zastopnika ministrstva g. Ulaga, zastopnika vojske majorja Milovanovića, predstavnik JZSS in druge in s tem otvoril II. zimsko-sportne igre KID na Jesenicah. Ob zvokih državne himne je bila izkazana čast

državni zastavi, ki so jo olimpijski medtem potegnili na mogočni jambor. Ob tej priliki so spregovorili Drago Ulaga, mestni župan Markež ter Joso Gorec kot zastopnik JZSS. Vsi so se zahvalili ravnateljstvu KID za podpiranje sporta in sportnih stremeljenj na Jesenicah ter bodrili tekmovalce k še večjim uspehom.

Številna tekmovalca

Točno ob napovedani uri, v soboto ob 15. so se pričele tekme članov na 18 km, tekam na 3 km, tekme članov na 4 km in mladinska stafetna tekmovalca na 4 x 4 km. Davi so se že od 5. dalje pomikale po spolzki cesti proti Črnemu vrhu dolge vrste smučarjev in smučark, ki so se pridružile onim, ki so prispeli na Črni vrh že v soboto. Bilo je krasno zimsko jutro, gorski vrhovi so blesteli v jutranjem soncu. Bilo je lepo vreme brez vetra in so se tekme vršile pri -7 C. Na Jesenicah je bilo dopoldne vse mesto na nogah. Življenje je potekalo v znamenju velikih sportnih prireditelj. Zanimanje za tekmovalca je bilo naravnost ogromno, povsod so se zbirale množice gledalcev, ki so ponekod tvorile kar gost spalir. Kljub temu, da je tekmovalo nad 800 ljudi, ni bilo nobene večje nezgode.

Rezultati

Tekme, ki so pokazale sadove večletnega vztrajnega in smotrnega zimsko-sportnega dela, so dale naslednje rezultate:
Tek na 18 km: 1. Smolej Franc 1:06.7, 2. Knific Jože 1:07.53, 3. Razinger Tone 1:13.30. Startalo je 27 tekmovalcev.
Tek na 4 km seniorji: 1. Stana Slavko 16.40, 2. Razinger Stanko 16.49, 3. Čebašek Jože 16.55.

Stafeta 4 x 4 km: Zmagala je stafeta v postavi Razinger Alojzij, Pogačnik Zdravko, Knific Drago, Brun Engelbert 1:25.53. Druga stafeta je potrebovala 1:34:42, tretja pa 1:41:36.

Veslalom na 3 km: 1. Heim Hubert 3:36.2, 2. Zvan Alojzij 3:41.9, 3. Bertoncelj Jože 3:45.8, Praček je imel smolo in se je pasiral šele kot četrti.

Veslalom 1 km seniorji: 1. Levstik Alojzij 2:20.3, 2. Pretnar Pavel 2:24.1, 3. Bukvič Ivan 2:24.8.

Veslalom 1 km juniorji: 1. Bertoncelj Jože 2:11.3, 2. Spoc Ivan 2:15.3, 3. Mrak Marjan 2:20.2.

Slalom 500 m juniorji: 1. Vovk Marjan 31.6, 2. Bucek Ivan 46, 3. Hutar Zvonko 48.

Dame slalom 500 m: 1. Praček Alojzija 1:01, 2. Heim Erika 1:55.4, 3. Katnik Vida 2.22.

Slalom 500 m obratovodje: 1. Lukman Pavel 31, 2. Marn Herman 33, 3. Homovič Bogomir 38.

Skoki seniorjev: 1. Klačnik Karel 105, 2. Razinger Tone 100.4, 3. Zvan Lovro 98.1.

Solo skoki juniorjev: 1. Bukovnik 118, 2. Kordež Stanko 109, 3. Brun Engelbert 104.

Kombinacija: 1. Knific Jože 256, 2. Razinger Tone 239, 3. Zemva Lovro 238.5.

Sankači: Na startu je bilo 190 sankačev. Rezultati: dvosedezni: 1. Gašperin Rudi 7.47, 2. Triler Leopold 7.54, 3. Repinc Matija 7.55. Enosedezni: 1. Pengal Anton 7.56, 2. Kobler Silvo 7.59, 3. Cop Avgust 8.01.

Na drsališču SK Bratstva je bil zvečer še propagandni večer v umetnem drsanju, pri katerem so nastopili drsalci ljubljanske Ilirije in državni prvaki Palmetova, Thuma, Biber, Betetto in drugi.

metne zveze ter številni drugi predstavniki.

V smuškem teku na 15 km je zmagal Karel Fanel, član SSK Maribora s časom 52:10, nato pa so sledili: 2. Janko Subic (SSK Maribor) 56:25, 3. Leopold Krajnik (Zelezničar) 56:32, 4. Stefan Germovšek (Maraton) 59:01, 5. Jožef Stante (SSK Maribor) 59:35, 6. Ivan Skočir (SSK Maribor) 1:00:02, 7. Jože Kuhar (Zelezničar) 1:00:37, 8. Joško Knific 1:00:42, 9. Rudolf Karlin (Zelezničar) 1:00:44, 10. Alojzij Kraj (Maraton) 1:00:56.

Skoki: 1. Kurt Welle (SSK Maribor) 136.5 točke, 2. Marguč (SSK Maribor) 135.5, 3. Fanel (SSK Maribor) 134.9, 4. Juric (SPD Maribor) 134.5, 5. Kraljič (Zelezničar) 132.4, 6. Cop (SPD Maribor) 130.4, 7. Skofič (SPD Maribor) 126.4, 8. Kralj (Maraton) 122.8, 9. Sodec (Maraton) 122.5, 10. Petrič (SSK Maribor) 97.3 točke.

Skupno z oceno v teku so bili rezultati v kombinaciji za podsavezno prvenstvo naslednji: 1. Karel Fanel (SSK Maribor) 384.5, 2. Krajnik (SK Zelezničar) 330, 3. Sodec (Maraton) 293.9, 4. Skočir (SSK Maribor) 288.2. — Najdaljši skoki so bili 1. Marguč 23, 2. Welle 22.5, 3. Cop 21.5.

Največ tekmovalcev je bilo iz Maribora, uveljavili pa so se tudi Ribničani. Ob 13. je bila slovesna otvoritev skakalnice. Prisrčne pozdravne besede je spregovoril predsednik MZSP Zorut, ki je pozdravil vse navzočene, zlasti pa vse zastopnike oblasti. Zupnik Vrhnjak je nato blagoslovil novo skakalnico. V imenu podbana je spregovoril njegov zastopnik sreski načelnik dr. Šiška, ki je proglasil skakalnico za otvorno. V Purovi gostilni je bila slednjic slovesna razdelitev nagrad in razglasitev rezultatov.

Organizacija vse prireditve kakor tudi tekmovalca sama so bila brezhibna, kar je

zlasti zasluga predsednika zimsko-sportne podzveze Zoruta in vsega številnega vodstva tekmovalca.

Mladinski smuški dan v Celju

Celje, 14. januarja. Ob najlepšem vremenu se je začel danes pri Celjski koči dovršeno organizirani mladinski smuški dan, ki ga je priredila savinjska podružnica SPD v Celju. Medtem ko je v dolini vladal hud mraz, so tekmovalci in gostje pri Celjski koči prijetno obovali pod sadnim drevjem na prostem. Dopoldne so krmarili skozi vrata mlajši in oni, ki so prvič merili svoje sposobnosti. Proga, ki je zahtevala popolno obvladanje najvažnejših smuških likov, je najhitreje prevozil Anton Marinko v času 46 sekund. Za njim sta bila Ivo Pretnar in mali Ivanček. Pozornost je vzbujal mali in najmanjši Janko, ki je pogumno prišel skozi vsa vrata.

Dopoldne se je razvila ogorčena borba za prva mesta med rutiniziranimi naraščajci in juniorji. Proga, za katero je bilo treba popolnoma obvladati smuško tehniko, je bila prav težka. Kot favorita sta se za prva mesta borila prvaka naraščaja Slon in Fricko. V prvem teku je bil prvi Fricko, v drugem pa je Slon postavil najboljši čas dneva in tudi zmagal s skupnim časom 1:52.4. Fricko je bil drugi v času 2:00. Naslednja tri mesta so pripadla Janku Brezniku, Domniku Uršiču in Josipu Košrju iz Maribora.

Prvi štirje iz dopoldanske tekme in prvi trije iz popoldanske so prešli lepa darila, ki so jih darovali trvdki Mislej in Sternmecki ter podružnica SPD v Celju.

Drž. prvenstvo v hokeju na ledu

Ilirija — drugič drž. prvak

Z zmagama nad Marathonom in ZKD si je ljubljanska Ilirija spet priborila najvišji naslov v tej sportni panogi

Zagreb, 14. januarja.

Včeraj in danes so bile na drsališču ZKD na Miramarski cesti pred precej pičlim številom gledalcev odigrane štiri tekme za državno prvenstvo v hokeju na ledu. Kakor se je pričakovalo, si je naslov državnega prvaka tudi letos priborila ljubljanska Ilirija, ki je šla v to borbo brez dvoma kot velik favorit. Dosežena rezultata nasproti obem zagrebškimi ekipam sta na oko razmeroma tesna — vsaj, če jih primerjamo z lanskimi — toda pripomniti je treba, da te številčno skromnejše zmagale Ilirije ne gredo toliko na račun znanja zagrebških moštev, temveč je ostalo pri njih v glavnem zato, ker so se Zagrebčani branili na žive mrtve in postavljali v obrambnem prostoru za, kar je po pravilih sploh nedopustno. V splošnem pa Zagrebčani gojijo hokej bolj po vzorcu nogometa kakor pa pravega hokeja.

Prvi del sproveda je bil absolutno že sinoči, in sicer s tekama med ZKD in Haškom ter Ilirijo in Marathonom. V prvi tekmi je ZKD z veliko težavo porazil svojega lokalnega nasprotnika Haška z rezultatom 4 : 3. Tekmo je sodil ljubljanski sodnik g. Kos dobro. V naslednji tekmi

Ilirija : Maraton 4 : 1
 so gostje iz Ljubljane premagali lanskega konkurenta s četrtega mesta z razmeroma tesnim izidom. Igrišče ZKD je nekoliko manjše od ljubljanskega, kar se je igralcem tudi poznalo. Tekma je potekala v precej vidni premoči Ilirijanov, medtem ko so se Maratonci samo branili. V ta namen so se v glavnem posluževali zidu v obrambnem prostoru, proti kateremu pa domači sodnik Valušnik ni ukrenil ničesar.

Danes dopoldne sta v prvi tekmi nastopila včerajšnja premaganca, in sicer

Marathon : Hašk 5 : 4
 Maraton je imel z današnjim nasprotnikom zelo težak posej in malo je manjkalo, da ni zapustil igrišča poražen. V zadnjih dveh minutah pa so Maratonci dvakrat

prodrli in dvakrat potresli Haškovo mrežo. Tudi to tekmo je sodil ljubljanski sodnik g. Kos.

Nato je sledila — okoli pol 12. — odločilna finalna tekma za prvo mesto med

Ilirija : ZKD 5 : 0 (3 : 0, 1 : 0, 1 : 0)

Tudi v drugem nastopu proti najboljšemu zagrebškemu klubu je Ilirija lahko v vseh fazah igre pokazala veliko premoč. Zaradi tega se je moralo tudi moštvo ZKD v tej tekmi v glavnem vrteti na obrambo. Pri tem je prav tako vedno in vedno postavljalo nedovoljen zid, tako da gostje kljub številnim šancam niso mogli svoje premoči še bolj izraziti v končnem rezultatu.

Kot sodnik je tudi v tej tekmi fungiral aglini g. Kos iz Ljubljane.

Vrstni red moštev po končanem državnem prvenstvu v hokeju na ledu je torej naslednji: 1. Ilirija, 2. Maraton, 3. ZKD, 4. Hašk.

Z včerajšnjega plavalnega obnega zbora v Zagrebu ob uri, ko zaključujemo list, se nismo prejeli podrobnega poročila. Izrednega obnega zbora so se udeležili samo zastopniki slovenski hin hrvatskih klubov, medtem ko Beograđanov sploh ni bilo. Znano je, da je občni zbor potekal v pomirljivem razpoloženju in se lahko računala na njegov dober konec, tembolj, ker so po vseh znakih sodeči tudi Hrvatje vsaj v bistvu že priznali upravičene zahteve slovenskih in srbskih plavalnih klubov.

Italijansko nogometno prvenstvo. Včeraj so v Italiji odigrali zadnje kolo jesenskega državnega prvenstva z naslednjimi rezultati: Venezia : Napoli 2:0, Juventus : Liguria 4:0, Bologna : Ambrosiana 0:0, No vara : Roma 1:0, Lazio : Triestina 2:0, Milano : Modena 4:0, Genova : Torino 1:0, Fiorentina : Bari 1:1. V prvenstvu vodi Bologna z 20 točkami pred Ambrosiano in Genovo z 19.

Ljubljanski atletski podsavez (službno). Začetek zimskega treninga bo v sredo, dne 17. t. m. ob 19. v telovadnici II. realne gimnazije, vhod v Ciril-Metodovi ulici. Treningi bodo ob sredah in sobotah od 19. do 21. Ob nedeljah trening cross-country-tekacev ter metalcev na igrišču ASK Primorja s pričetkom ob 10. Tehnični referent.

SK Ljubljana vabi statešinstvo, podporno in aktivno članstvo, da se polnoštevilno udeležijo pogreba našega zvestega člana g. Petra Slaparja. Pogreb bo danes ob 16.15 iz mrliške veže splošne bolnice.

Ljubljana ima sneg in tekme

Včeraj sta bili kar blizu mesta dve tekmi na snegu

Ljubljana, 14. januarja.

Danes je po dolgih letih tudi Ljubljana prišla do dveh smučarskih prireditelj. Medtem ko je skakalna tekma na Rožnikski skakalnici uspešno prav dobro in privabila tisoče navdušenih gledalcev, je druga — dopoldanska stafetna tek — vrgla na naše predmestje zelo slabo luč. Prireditelji so stafetni tek proti Brdu in Podutiku spravili pod streho le z največje težavo, ker so —

čujte in strmite — neznanji junaki ali junački sproti odnašali markacije na progi, tako da tekmovalci niso vedeli, ne kod ne kam. To je nova skušnjava za voditelje naših smučarskih tekem, toda žalostno je, da so jo morali doživeti v neposredni bližini našega mesta. Zimski sport je imel torej že v marsikateri gorski vasi lepše sadove kakor pa na periferiji glavnega mesta Ljubljane...

Skakalne tekme v Mostecu

Med seniorji je zmagal Ilirijan Franc Pribošek, med jun. pa član SmK Ljubljane Branko Božič

že šest let ni bilo v Ljubljani nobene smučarske prireditve in skoraj pozabili so naši za vsak sport navdušeni meščani, kaj počnejo vsi ti naši posnemalci bratov Ruudov, kadar pišemo o njih, da so na skakalnih prireditvah v Planici ali na Pokljuki ali kjerkoli. Tako je ljubljanski sportni publiku prav malo ostalo v spominu od vsega onega, o čemer se sudečo vsakdanji razgovori med najmlajšimi iz raterške osnovne šole in samo iz naših poročil so lahko posneli, da smuški skakalni sport lepo napreduje in je iz skakalnih šol v Planici, na Pokljuki in drugod izšla že popolnoma nova generacija odličnih smuških skakalcev.

Danes torej pa je po dolgem le prišla nočelja, ko je okoli Ljubljane in tudi na Rožniku ostalo še dovolj snega, da sta se dali na njem izvesti kar dve različni smučarski prireditvi, prva dopoldne na tereh v zapadni okolici mesta, popoldne pa res velika in prava skakalna tekma v Mostecu. Ta skriti mala skakalnica, dobrh 20 minut oddaljena od sredine mesta, ki dovoljuje skoke do 30 m in leži na severo zapadnem obronku šišenskega hriba, je bila zdaj uporabljiva že od novega leta, za današnjo tekmo pa so jo prireditelji pripravili »kakor iz skatlice«. Dohodi do trija so prav udobni in res se je v onem slikovitem gozdnem kotičku okoli 15. zbralo

najmanj 2000 gledalcev

med njimi precej starih znancev s podobnih prireditelj drugod, še več pa takih, ki so prišli tjakaj, da vidijo na lastne oči vsaj nekaj tega, kar so že slišali o tej smučarski disciplini. Vreme je bilo kakor našale in slika okoli skakalnice v Mostecu je bila danes zgovoren dokaz, da bi Ljubljana rada gledala in podpirala tudi to vrsto sporta, ljubljanski smučarski klubi in zimsko-sportne organizacije pa bi tako sem in tja spravile še skromen prispevek za svoje revne blagajne. Ker je bila še organizacija prireditve v rokah samih starih preizkušenih delavcev na tem polju, ta skakalna prireditelj res uspešno, ne samo moralno, temveč dovolj tudi gmotno, najbolj pa seveda v tehničnem pogledu. Naš smuški skakalni sport stopa z naglimi koraki in lepo bodočnost.

41 tekmovalcev

ki so najprej absolvirali po en poskusni skok. Nato se je pričelo tekmovalce za konkurenco. Med udeleženci, ki jih je nato startalo 39, so bili člani Ilirije, SmK Ljubljane, Korotana, Dovjega-Mojstrane, Reke in Planine.

Podrobni rezultati so bili naslednji:

Stafetni tek SmK Ljubljane

Dobro zasedena prireditelj je trpela zaradi ponovno odnešene markacije Med 10 stafetami je zmagala stafeta SK Ilirije v postavi Mrak-Rožič-Petrič

Danes dopoldne je bilo pod Rožnikom tekmovalje klubskih stafet na progi 3x10 km v prireditelj Smučarskega kluba Ljubljane. Nastopilo je kar 10 stafet, in sicer 5 Ilirije, 3 SmK Ljubljane ter po ena Reka in Planina. Start je bil ob 9.50 na travniku pod streliščem. Proga je potekala od strelišča po travniku preko ceste do Brda, od tod na desno do Podutika, nato po polju do opekarne čez Večno pot, pa do cilja na strelišču pod Rožnikom.

Posebej je treba omeniti, da je moral prireditelj trikrat označiti potek proge, ker so neznanj malopridneži sproti pobirali markacijo na progi in tako onemogočili tekmovalcem pravilno orientacijo. Zaradi tega so morali navsezadnje še diskvalificirati 3 stafete, ker so tekmovalci zašli, ena stafeta pa je sploh odstopila. V bodoče bo treba v tem pogledu napraviti red, krivice pa najti in temeljito kaznovati. Čuditi se moramo, da je kaj takšnega mogo-

Prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji

V Ribnici na Pohorju je včeraj postal prvak MZSP v klasični kombinaciji Karel Fanel, član SSK Maribora. — V okviru tekem je bila otvorjena tudi nova smuška skakalnica

Maribor, 14. januarja.

Danes je bil v Ribnici na Pohorju velik smučarski praznik. Bilo je mnogo ljudi, ki so prišli k otvoritvi smučarske skakalnice in k smuškim tekmam, zlasti pa mnogo Mariborčanov. Tudi sneg je bil idealen, tako da so bili dani vsi pogoji za lep uspeh. Start in cilj za tekmovalce sta bila sredi vasi, kar je zelo olajšalo dostop številnim gledalcem. Današnja slavnostna otvoritev smučarske skakalnice, ki jo je postavila vzorno delujoča mariborska zimsko-sport-

na podzveza, je bila združena tudi s tekmovalcem za prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji. Te lepe zimsko-sportne svečanosti na Pohorju so se med drugim udeležili sreski načelnik za Maribor levi breg dr. Šiška kot zastopnik podbana dr. Majcna ki je bil pokrovitelj tekem, poveljniki 32. artilerijskega polka polkovnik Peter Kiler kot zastopnik mariborskega mestnega poveljnika generala Golubovića, mestni direktor Zdobšek za mestno občino, dr. Bergoč kot zastopnik SPD in Tujsko pro-

Rezultati stafetnega teka so bili:

1. Ilirija I (Mrak, Rožič J., Petrič) 2:26:43, 2. Ljubljana I (Rus, Bevc, Starman) 2:28:20, 3. Ilirija II (Ozvald, Kopravnik, Rožič A.) 2:35, 4. Ljubljana II, 5. Ljubljana III, 6. Ilirija III.

Med tekmovalci je dosegel najboljši čas (42.21) Ilirijan Petrič in tudi Starman (Ljubljana) je bil s časom 43 min 54 sek. prav dober.

Tekmovalce je vodil načelnik smučarske sekcije Ljubljane g. Bogdan Zupan s klubskimi funkcionarji. Gledalcev je bilo malo, med njimi pa številni vidnejši funkcionarji našega smučarstva, kakor g. Ante Gnidovec, dr. Kuhelj, Predalič, ing. Koudelka in drugi.

Značilni manevri v Zedinjenih državah

Tacoma (USA), 13. jan. j. (Havas). Mesto Tacoma v državi Washington je danes zapustilo 5000 ameriških vojakov, ki so se vkrcali na troje tovornih parnikov, ki bodo v spremstvu več ameriških vojnih ladij odpulili v Kalifornijo, kjer se bodo udeležili ogromnih vojaških manevrov. Manevre bosta izvedli vojska in mornarica Zedinjenih držav v nove vrste sodelovanja na obali ter na odprtem morju Kalifornije. Za tem prvim transportom bo takoj odpul nov transport oddelkov težkega topništva, dočim bo približno 1500 vojakov odšlo v Kalifornijo po kopnem. V vojaških krogih pojasnjujejo, da imajo ti novi manevri vojne sile Zedinjenih držav namen preizkusiti, kako bi bilo mogoče na zapadno obalo Zedinjenih držav pod obrambnim topovskim ognjem z morja, v majhnih čolnih izkrcavati čete in vojna material.

V severni Franciji

včeraj dvakrat alarm
 Pariz, 13. jan. s. (Reuter) Nad severno Francijo je bil danes zjutraj dvakrat dan letalski alarm.

Naggyar še ni v Parizu

Pariz, 13. jan. j. (Havas). V meročajnih krogih izjavljajo, da so brez vsake utemeljitve vesti, da se francoski poslanik v Moskvi Naggyar že nahaja v Parizu.

Letala so metala letake

London, 13. jan. (Reuter) Polet nad Avrijo in Češko preteklo noč so izvedla angleška letala iz svojih oporišč v Franciji. Letala so pri svojem poletu metala letake. Vreme je bilo popolnoma jasno, toda zelo mrzlo.

Izvidniški polet nad severozapadno Nemčijo je izvedla druga skupina angleških letal. Istotako so preteklo noč opravljala angleška letala običajno patrolno službo nad nemškimi letalskimi oporišč in Helgolandskem zalivu, od koder prihajajo nemška letala polagat mine k obalam Anglije.

„Stalin“ pri „Sedovu“

Moskva, 13. jan. s. (Tas.) Danes ob 12.07 je ledolomilec »Stalin« prodril do ledolomilca »Sedov«.

Objave

Spočet Dermotovega nočnejšega koncerta bo naslednji: dr. Krek: Pod cipreso Zato veruj, Poslednja želja, Oranža. Pod nebom neskončnim, Večna luč, v brezupnosti. Lajovic: Cveti, cveti rožica, Mesec v izbi, Foerster: Arijia iz opere Gorenjski slavček. Drugi del: O dol mio dolce ardor, Mozart: Don Juan, Marx: Pesem o dežju, Benečanska uspavana, Strauss: Vi zija, Cecilia, Meyerbeer: Arijia iz opere Afričanka. Pri klavirju bo spremljala solistka ga. Hilda Dermota. Začetek točno ob 20. uri v veliki filharmonični dvorani in vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Pogreb Josipa Križa, železniškega uradnika v pokopju, bo danes popoldne iz VI-pavčeve ulice 2 ob 16. in ne ob 15. uri, kakor je bilo pomotoma navedeno v osmrtnici.

Nov grob. Na Resljevi cesti 12 v Ljubljani je umrl g. Rajko Stejc, pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča in rezervni kapetan. Zadnje pot bo nastopil jutri ob 16. — V Kneza Kocija ulici je umrla gđ. Ottilija Jan o v s k y. dolgoletna blaginčarica pri Krisperju. Pogreb bo danes ob 14. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Kljub mrazu razgibana Ljubljana

Sončna nedelja je izvalila mnoge Ljubljančane v prirodu

Ljubljana, 15. januarja.

Jasno, stanovito, mrzlo zimsko vreme traja še naprej. Tudi današnja temperatura ni zaostajala za včerajšnjo in vse kaže, da bo mrzlo vreme kljub vremenskim napovedim, ki obetajo preobrat, trajalo še nekaj časa. V splošnem se je po vsej Sloveniji danes gibala temperatura od -10 do -20. Slednji rekord so zabeležile Brežice. Povsod drugod pa je bila nekoliko nižja temperatura. V Ljubljani sami je živo srebro davi ob 6. kazalo -12, ob 7. pa je temperatura padla kar za nadaljnje 4 stopinje na -16, na periferiji so pa merili celo do -18 in do -20. V Bohinjju so imeli -14, prav toliko na Bledu, v Brežicah -20, v Celju -15, v Dravogradu -17, na Jesenicah -12, v Kamniku -12, v Kranjski gori -10, v Kočevju -14, v Ljutomeru -14, v Mariboru -14, v Novem mestu -18, v Trzinu -10.

Vlaki prihajajo še vedno s precejšnjimi zamudami. Dočim je lokalni promet kolikor toliko v redu in imajo vlaki največ po 10 do 20 minut zamude, prihajajo brzojavski s precejšnjo časovno razliko v Ljubljano. Svojnji brzojavci za Jesenice je sicer prišel pravočasno, ker ni čakal na Monakovčana, ki je imel le preizdatno zamudo, siojnji beograjski brzojavci pa je prišel s 47 minutno zamudo, dočim jih je imel simfon-orient ekspres le 15 minut. Naspornito pa je imel današnji orient ekspres 300 minut zamude, a prav tako beograjski brzojavci, ki jih je imel 180. Svojnji brzojavci Trst - Dunaj je imel 12, nasprotni brzojavci Dunaj - Trst pa 40 minut zamude. Še z večjimi zamudami prihajajo vlaki z Madžarske. Nočni vlak z Madžarskega je prišel 125 minut prepozno, današnji brzojavci z Madžarskega je imel 61 minut zamude.

Polno gledališče

V operi so snoci predvajali Verdijevo »Travata«, eno klasičnih del operne literature, ki vedno znova privablja gledalce snoci še tembolj, ker sta bila dva odlična pevca v gostih. Peta sta ga. Zlata Gjungjenčeva in tenorist dunajske opere g. Anton Dermota. Opera je bila razprodana in so morali v parterju pa tudi še v ložah do sedeti. Oba pevca sta pokazala visoko kultivirano znanje in sta bila večkrat deležna prisrčnega aplavza, tudi na odprtem odru, prav tako tudi g. Janko za svojo čustveno odpetto arijo. G. Dermota je pokazal v primeri s prejšnjimi nastopi, da je znatno pridobil, tako v igralskem kakor v pevskem pogledu. In zato seveda občinstvo ni štedilo s priznanjem. Opera bo »Travata« v sredo ponovila.

Zivahnno zanimanje je bilo tudi za krstno predstavo domače dramske novosti, komedije »Profesor Klepec« izpod peresa dr. Ferda Kozaka, ki smo ga v našem slovtvu poznali doslej samo kot esejista in poeta eksotičnih lirskih nastojenj. Hiša je bila razprodana a razpoloženje občinstva živahnno razgibano, kakršnega si le more želiti pisatelj za krst svojega dramskega prevenca. Avtor je bil nekajkrat klican pred zastor in je bil deležen živahnega pred znanja. Delo je — v veliki meri po zašlugi režiserja dr. Krefta in igralcev, ki so dali najboljše iz sebe — doživelo lep uspeh.

Ustreljen na cesti

Kmalu po polnoči v noči na nedeljo je v Metelkovih ulici odjeknil strel, ki je privabil v bližino več zapoznelih in domov se vračajočih ljudi. Našli so tam hudo ranjenega mladega vojaka, ki je ležal v mlaki krvi. O tem so pasanti takoj obvestili reševalce in ob 1.45 je reševalni avto nesrečneža prepeljal, v garnzijsko bolnišnico Zdravnikov so se zavzeli zanj, toda pomagati mu niso mogli, kajti kmalu je mladi vojak izdihnil. Ugotovili so, da gre za nekoga Rudolfa Zajčka, ki je pravkar odslužil svoj rok in bi moral že domov. Kakšne je prišlo do te tragedije, še ni pojasnjeno in so policijske oblasti skupno z vojaškimi uvedle preiskavo.

V bolnišnici so ponoči prepeljali reševalci berača Alojzija Zajčka, ki je v mrazu omagal in so mu precej ozeble noge. Čeprav so njegove ozeble precej hude, upajo zdravniki, da mu bodo rešili noge.

Poldka Valandova je umrla

Jesenice, 14. januarja. Po nesreči, ki se je pripetila v četrtih zvečer na Jesenicah na Kralja Petra cesti so na odredbo zdravnika dr. Marčiča prepeljali 18letno raznašalko »Jutra« in »Slovenskega Naroda« gđc. Poldko Valandovo z avtomobilom in splošno bolnišnico v Ljubljano. Ker je zaradi velike izgube krvi postalo njeno stanje brezupno, so nesrečno mladenko v noč od petka na soboto prepeljali na njen dom na Jesenice, kjer pa je podlegla hudim poškodbam. Vsa soseska sočustvuje z nesrečno rodbino.

Naše gledališče

D R A M A
Ponedeljek, 15.: Številka 72. Red A.
Torek, 16.: zaprto.
Sreda, 17.: Antiona. Red sreda.

O P E R A
Ponedeljek, 15.: zaprto.
Torek, 16.: zaprto.
Sreda, 17.: Travata. Gostovanje Zlata Gjungjenac in Antona Dermote. Izven.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

zlasti z njeno materjo, ubogo vdovo, ki ji je bila pridna Poldka v krepko oporo. Pogreb blage mladenke bo jutri, v ponedeljek popoldne, izpred hiše žalosti na farno pokopališče na Jesenicah. Bodi nesrečnemu dekletu ohranjen lep spomn, preostalim bridko prizadetim svojcem pa naše iskreno sožalje!

Praktični tehniki so zborovali

Ljubljana, 14. januarja

Na tehnični srednji šoli je bil dopoldne peti redni občni zbor Organizacije praktičnih tehnikov Zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano in so se ga poleg številnih ljubljanskih in okoliških tehnikov udeležili tudi številni člani z dežele. Je vodil predsednik g. Ivan Mihelič. Mimo drugih je pozdravil zlasti zastopnike banovine, Zveze društev privatnih nameščencev, Komiteja tehničnega dela ter Udruženja diplomiranih tehnikov.

Zborovanje je poteklo v najlepšem soglasju. Splošnemu predsednikovemu poročilu je sledilo obširneje poročilo tajnika Josipa Kregarja, ki je mogel z zadovoljstvom ugotoviti, da je bilo kljub težkim izrednim razmeram, ki so jih v pretekli poslovni dobi ustvarili dogodki v tujini, društveno delo kar zadovoljivo. Le tu pa tam je trpelo pod mlačnostjo pripadnikov stanu in članstva. Sorazmerno številu absolventov doivodske šole jih v stanovskem društvu ni včlanjenih dovolj, dasi bi mogli spoznati vrednost skupnih prizadevanj. Poleg odbora so za izpolnjevanje zastavljenih nalog skrbeli odseki. Ekskuzijski odsek spričo mednarodnih zapletljajev sicer ni mogel izvesti vseh svojih velikih načrtov, ovirala pa ga je pri izvedbah tudi odsotnost številnih članov, ki so bili poklicani v službo domovine. Gradbeni odsek je pomagal Komiteju tehničnega dela. A knjižnični odsek je v svesti si svoje dolžnosti, da mora tudi absolventom in poklic izvršujočim članom širiti strokovno znanje in splošno obzornje, s precejšnjimi investicijami obogatiti društveno knjižnico, ki jo je stavil povsem urejeno za uporabo na razpolago svojim članom.

Organizacija je skrbela seveda tudi za povsem stanovske potrebe svojih članov ter zastavila zanje ves svoj vpliv tako pri po-

sredovanjih v službenih zadevah, glede nastavitve, kakor tudi pri iskanju podpor za svoje najpotrebnejše brezposelne člane. Tajnik se ni mogel pohvaliti s preveliko povezanostjo provincialnih odsekov z upravnim odborom v Ljubljani. Društvo je skrbelo za redne tedenske sestanke članov v društvenih prostorih. Zelo tesne stike je gojilo društvo s sorodnimi organizacijami.

Blagajnik Janez Markelj je poročal o zadovoljivem aktivnem stanju društvene blagajne, knjižničar Rajko Wernig pa o novih nabavah. Po razrešnici je bila na dnevnem redu ugotovitev samostojnih mojstrov in absolventov tehnikov, ki so zaposleni kot polirji ali pri raznih težkih delih. Absolventi so po 37 letih obstoja gradbene delovodske šole, ko so se z velikimi napori priborili do strokovne izobrazbe zaposleni kot navadni težaki, veliko število pa je tudi še brezposelnih in zaradi prevelikega kadra samostojnih mojstrov ne morejo začeti izvrševati samostojno obrt. Dravska banovina kot turistična pokrajina ne bi smela zaostajati v gradnjah, temveč bi bilo potrebno v interesu narodnega gospodarstva in napredka gradbene obrti strožje nadzorstvo. Spomenica ugotavlja, da tretjino vseh del izvršijo nelegalni obrtniki in šušmarji, s čimer so oškodovani stavbni gospodarji, mojstri, davčne uprave in OUZD. Na številne prijave in pritožbe s strani obrtniških združenj ne storijo oblastva nobenih ukrepov, dočim daje šušmarstvu uredba od 21. junija preteklega leta še večje možnosti. Zato je bila na zborovanju soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva, da se izda nova uredba, s katero bo takoj ukinjeno izdajanje omejenih koncesij za izvrševanje manjših zidarskih tesarskih in kamnoseških obrti. Resolucija bo dostavljena ZTOI, banki upravi in prizadetim združenjem. — Nov, odbor je bil izvoljen soglasno s predsednikom Miheličem na čelu.

Mali gospodarji in skupna organizacija

Ljubljana, 14. januarja

Dopoldne je zborovalo na kmetijskem oddelku banske uprave Osrednje društvo rejcev malih živali in polagalo račune svojega enoletnega delovanja. Zborovanje, ki se ga je udeležilo 20 delegatov včlanjenih društev, je vodil predsednik dr. Janko Koren. V poročilu je poudaril, da je bil dne 12. februarja lani prav v teh prostorih ustanovni občni zbor. Pobudo zanj je dal kmetijski oddelek banske uprave. Na ustanovni občni zbor so bili povabljeni zastopniki Združenih gojiteljev v Mariboru in zastopniki »Zivalce«, sicer kot zasebniki, ali vendarle kot vplivni člani ali celo odborniki rejskih društev. Izvoljeni odbor naj bi skušal odstraniti razcepljenost, ki je dalj časa izpodjedla složen nastop vseh rejcev.

Novo društvo si je postavilo za cilj ustvariti enotno močno rejsko organizacijo, ki bo uživala zaupanje članstva kakor tudi oblasti. Odbor je proučeval in izpopolnil društvena pravila. Načrte je predložil kr. bankski upravi, ki je odobrila njegove smernice ter društvo priznala kot edino pravega zastopnika rejskega pokreta v Sloveniji. O ustanovitvi društva so bili obveščeni vsi rejci in bili pozvani k sodelovanju. Poziv je naletel na eni strani na odobravanje, na drugi strani pa na užajenost: kdo se upa vitiakiti v rejski pokret? Prizadevanja v smeri združitve v početku niso rodila uspeha. Le počasi je

lobo Osrednje društvo člane. Odbor je ačel deliti plemenske živali vsem, ki so jih potrebovali. Prijeal kmetijski oddelek banske uprave prirejal kmetijsko razstavo na velesojmu, je organiziral tudi razstavo malih živali, ki je kar dobro uspela...

Iz poročila, ki ga je podal tajnik g. Ing. Greif, je razvidno, da šteje Osrednji odbor danes 13 članov društev s 750 vpisanimi člani rejcev. Ob priliki razstave je izdalo društvo prvo propagandno številko svojega glasila »Mali gospodar«, v novembru pa je izšla druga propagandna številka. Prva redna številka bo izšla takoj po današnjem občnem zboru. Tudi Zveza društev rejcev malih živali je na svojem zadnjem občnem zboru sklenila, da vsa društva rejcev malih živali, včlanjena v zvezi, pristopijo v Osrednje društvo Delo Osrednjega društva je bilo v prvem letu manj strokovno, kajti pravi namen tega dela je bil združitev vseh rejskih organizacij.

Po poročilu blagajnika g. Babnika pa je predsednik prečital pravila, ki so bila nekoliko izpremenjena. Po novem je predvideni tudi nov naziv društva in sicer se bo odslej imenovalo »Zveza društev »Mali gospodar«, kajti namen Zveze bo dati članom tudi pouk v njihovem malem gospodarstvu. Po poročilih so bile volitve in te bil za predsednika ponovno izvoljen dr. Janko Koren.

Maribor čez nedeljo

Maribor, 14. januarja

Četrti sokolski ples

Iz bil sinoči v nabito polnih in okusno okrašenih prostorih Sokolskega doma. Tradicionalni ples mariborskega sokolstva v proslavo rojstnega dne Nj Vel kraljice Marije je privabil tudi letos številno nacionalno ter sokolsko občinstvo, pa tudi odlične, med katerimi smo opazili predvsem poveljnike mariborskih vojaških edinic s poveljnikom mar. vojnega okrožja polkovnikom Radovanovičem na čelu, nadalje zborničnega svetnika F. Pinterja, mag. ravnatelja Rodoška kot zastopnika mestne občine, predsednika trg. združenja M. Oseta, starostar marib. sokolske župe dr. M. Gorliška in druge nacionalne ter društvene zastopnike. Slikoviti plesni večer se je pričel s Kraljevskim kolom, ki sta ga otvorila polkovnik g. Radovanovič in podnačelnica s. M. Živičeva. Ves plesni spored je imel spričo prevladujočih narodnih plesov (dijevačko kolo, kolo Vranjanka) nacionalni pečat in poudarke Vse točke so povzdignile potek večera in sloves, ki ga uživa vsakoletni tradicionalni sokolski ples kot najelitnejša mariborska družabna predstava. O polnoči so ugasnile žarnice, predsednik meddruštvenega odbora mariborskih sokolskih društev prof. L. Struna pa je v prisrčnih besedah izrekol tople čestitke in voščil navzočim bratom pravoslavne veroizpovedi ob prehodu v novo leto. Ves čas večera je vneto sviral in marljivo sodeloval znameniti mariborski jazz.

Mariborski pravoslavni verniki

pa se niso poslavljali od starega leta samo v Sokolskem domu, ampak tudi v kavarni Jadran, kjer je o polnoči sprezovorili tople, vzpodbudne besede protorejtor g. Simeon Ivošević, ki je želel vsem navzočim srečno novo leto.

Zgodovinsko društvo v Mariboru

ki je pravo torišče znanstvenega zgodovinskega dela, je imelo danes dopoldne svoj redni občni zbor v čitalnici Studijske knjižnice. Iz poročil je bilo razbrati smotrno, vztrajno znanstveno prizadevanje. Predsedniško poročilo je podal predpeds. ravnatelj dr. Josip Tomineš, ki je vodil

občni zbor in ki je začetral društvene smernice v duhu prizadevanj pokojnega društvenega predsednika in ustanovitelja prelata dr. Kovačiča. Izbrana, klena poročila o delu so podala še tajnik prof. Baš, ki je poročal tudi za arhiv, blagajnik upravnik Niko Vrabl knjižničar ravnatelj Janez Glaser in dr. Ivan Jančič za nadzorni odbor. Nesporni sadovi teh idealnih prizadevanj se zrcalijo predvsem v Časopisu za zgodovino in narodopisje, nadalje v društveni knjižnici, ki je pridobila lani 657 knjig, v izpopolnjevanju arhiva. Društvo bo tudi nadalje vršilo svoje važno nacionalno kulturno poslanstvo v smislu društvenega programa Denarni promet izkazuje 137 000 dinarjev, dohodkov je bilo 85.734 din. dopore znašajo 40.300 din. Zal se opaža padec pri članstvu, ki je v zadnjih letih padlo za celo tretjino. Članov je 137. Soglasno je občni zbor sprejel nova pravila, ki odgovarjajo duhu časa. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Zgodovinskega društva na predlog prof. dr. Dolarja dosedanji marljivi društveni tajnik prof. Baš, ki mu je podpredsednik dr. Tomineš s toplimi besedami predal predsedstvo občnega zbora. Novi predsednik prof. Baš je v okviru zahvale občnemu zboru za soglasno izvolitev označil nadaljnje smeri društvenega dela, nakar so bili izvoljeni v odbor: dr. A. Dolar, Janko Glaser, dr. Josip Tomineš, Niko Vrabl, Fran Minašnik, Jakob Richter, dr. Fran Sušnik, prof. Košar, prof. B. Stupan, prof. J. Sedivy, kot namestnik pa prof. S. Bunc, dr. V. Travner in dr. Fran Škerlj. Pregledniki računov so: dr. Matko Heric, dr. Ivan Jančič in dr. Alojzij Trstenjak. Občni zbor sta pozdravila kanonik dr. Osterc v škofovem imenu, dr. Milan Senkovič pa v imenu mariborske mestne občine.

Mariborski čebelarji

so se zbrali danes dopoldne v Mariborskem dvoru. Predsednik marib. podružnice čebelarskega društva g. O. Crepinko je otvoril občni zbor. Poročila so pričala o pridnem delu. Poleg predsednika so poročali: tajnik Pušaver, blagajnik Živko in P. Močnik za nadzorni odbor. Pri volitvah je bil izvoljen pretežno dosedanji odbor. Na dnevnem redu je bilo tudi strokovno predavanje ba-

novinskega čebelarskega referenta gosp. Okorna.

Hiša grofa Zabea je pogorela

Nad Sv. Lovrencem na Pohorju ima grof Zabeo iz Fale svojo poletno vilo. Ob štiri h zjutraj je nenadoma zažarelo nebo, hiša je bila v nekaj trenutkih vsa v plamenih. Ljudje, ki so spali, so se komaj rešili iz goreče hiše. Sentlovrenški gasilci so takoj pribrželi na pomoč in so pričeli gasiti. Posrečilo se jim je, da so omejili požar, da se ni razširil na sosedne objekte. Škoda še ni točno ocenjena. Vzrok ognja je v tem,

ker se je zaradi prezakurjene peči vnelo tramovje. Nočni požar je vzbudil med ljudmi mnogo strahu, zlasti med onimi, ki so bili v trdnem spanju, pa so se v zadnjem hipu rešili iz goreče vile.

Avto ga je povozil

Na znanem košaškem ovinku je povozil neki tuji avto 27letnega tkaika Mirka Zela, ki je oblezel na cesti z zlomljeno hrbenico. Zela so prepeljali v splošno bolnišnico. Njegovo stanje je precej resno. Orožniki razčiščujejo zadevo.

Po 23 letih obtožuje hči lastno mater, da je zažgala dve kmetiji

Krško, 14. januarja

Ljudska zloba in maščevalnost ne poznata meja, dasi ve vsakdo, da bo prejel prej ali slej zasluženo kazen. Toda nagon maščevanja ga toliko zasepi, da stori še tako strašno dejanje, samo da more škoditi bližnjemu. Tako zlobno dejanje je sedaj odkrila roka pravice, dasi šele po 23 letih, vendar dovolj zgodaj, da bo požigalca, ki je uničila kar dve lepi domačiji, prejela zasluženo kazen.

Bilo je leta 1916, ko je 8. decembra zvečer med 20. in 21. uro nastal v hlevu posestnice Antonije Gorenčeve v Dolnjem Zabukovju požar, ki je uničil celo gospodarsko poslopje s pohištvom, gospodarskim orodjem, obleko in živcem ter so si prebivalci rešili le golo življenje. Požar je ogrožal tudi sosedno Boltetovo hišo, ki je oddaljena samo 4 metre, a se je požrtvovalnim vaščanom posrečilo oteti jo. Škoda je znašala 4000 kron, kar je bil takrat zelo lep denar. Ze po tem, kako je bil nastal požar, je bilo takoj jasno, da je bil ogenj podtaknjen, vendar ni bilo tedaj za storilec nikakega sledu.

Komaj dva meseca nato se je pojavil rdeči petelin na stehi Franca Bolteta in je zgorel skedenj, odkoder se je ogenj razširil na hišo, kateri je zgorela streha. Daje se je požar razširil na svinjak in so v njem zgoreli 4 prašiči, v hlevu je zgorel vol, nato je zgorel še kozolec. Požar je ogrožal takrat tudi življenje domačih, ki so vsi trdno spali, ko je bil požar že v največjem razmahu. Tudi v tem primeru se ni dalo ničesar rešiti in je škoda znašala tudi okrog 4000 kron. Zločinca je za spet izginil.

Za oba požiga so že takrat sumili Francko Hribarjevo iz Dolnjega Zabukovja. In sicer pri Gorencu zato, ker je slednji od njenega očeta kupil hišo in posestvo, kar pa njej ni bilo všeč, pri Boltetu pa iz sovraštva do Boltetove matere, s katero se je Frančka vedno prepirala. Vendar dokazov ni bilo in požiga sta ostala nepojasnjena do današnjega dne, ko je izpovedala njena hčerka Marija Mulejeva, da je mati zažgala obe hiši in da je to pri-

pravljeni pred sodiščem s prisego potrditi. Med drugim je izpovedala Marija Mulejeva: »Točno se datumov ne spominjam, vem pa, da je bilo v adventu, ko sem se nekega večera prebudila in videla svojo mater, kako je popolnoma oblečena od nekega prišla ter nam povedala, da pri Gorenčevih gor, ter je še dodala, naj se nikar nič ne bojimo, ker da bo zdaj stara Gorenčevka imela zadosti ter bo morala od hiše do hiše beračiti. Tudi drugača primera se spominja prav dobro in pravi: bilo je v zimskem času in je zunan ležal sneg. Nekega večera, ko je sedel oče pri peči, jaz pa sem bila s 4 otroki že v postelji, se je mati odpravljala od hiše. Oče ji je takrat dejal: Ljuba moja Francka, tega ne delaj, ker se boš kesala! A mu je mati odgovorila: Ti pa kar tih bodi! Nato je šla v kuhinjo ter vzela iz peči treske. Sicer nisem tega videla, sklepam pa to po rožljanju in ropotu v kuhinji. Po tem je mati odšla in se vrnila šele čez kake pol ure, vsa zasopla je dejala: Zdaj se pa pri Boltetu že sveti, ampak se takoj ni hotelo, pa sem malo počakala. Oče pa je pri peči samo vzdihoval. Nadalje izjavlja Mulejeva, da je po njenem mnenju mati, ko je zažgala pri Gorenčevih, mislila, da bo zgorela tudi Boltetova domačija, katera je odstranjena samo 4 metre, a so jo sosedje le rešili. Ko jo je hčerka večkrat vprašala, če je nič ne peče vest, ji je vedno odgovorila: Puncčara, kar tih bodi. Mulejeva pravi, da je mater sedaj ovačila, ker jo je nekla vest zaradi materinega dejanja, dočim mati odločno vse zanika. Hčerka pravi, da je vse pripravljena potrditi pred sodiščem s prisego, mati pa pravi, da se noče hčerka samo maščevati, ker je dobila manjšo doto, kakor je mislila, in da je ona slišala ša takrat, kmalu po požaru, da je zažgal obe poslopji neki Franc Ruzelj, ki pa je kmalu nato umrl. Sodnik, ki bo reševal in sodil to zadevo, ob imel vsakako težko stališče, da potrdi v koliko so Marijine izpovedbe resnične. Prebivalstvo vsega okoliša z zanimanjem pričakuje, nadaljnje preiskave in poteka.

Ponedeljska križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11			12		13		
14			15		16		17
		18			19		
20	21					22	
23						24	25
	26	27		28		29	
30		31	32		33		
34	35		36				37
38		39				40	
41			42		43		
44							

BESEDE POMENIJO:

Vodoravno: 1. sveto pismo, 9. živilo, 10. lušitev, 11. umeten mednarod. jezik, 13. ribiška mreža, 14. spolnik v italijansčini, 15. medmet, 17. časovni veznik, 18. tek, apetit v francoščini (fonetično), 20. južno vre-

me, 23. medmet, 24. kratica v datumu, 26. predlog, 29. žal v srbohrvaščini, 31. vas na Gorenjskem, 34. osebni zaimek, 36. žuželka (množinska oblika), 27. vprašalnica, 38. pripadnik velikega naroda, 40. oblika glagola biti, 41. moško krstno ime, 43. moško krstno ime, 44. rudarski strokovnjak.

Navpično: 1. žensko krstno ime, 2. tekovina, 3. pogojni veznik, 4. predlog, 5. medmet v srbohrvaščini, 6. vrsta severnega jelena, 7. azijska država, 8. moško krstno ime, 12. staja, 15. rimski bog, 16. tip, 18. kratica za delniško družbo v nemščini, 19. veznik, 21. del glave, 22. oče, 25. zločinec, 27. predlog, 28. padavina, 29. prislov časa, 30. veznik, 32. oblika kazalnega zamka, 33. pogojni veznik, 35. latinsko ime, 37. del obraza, 39. sem (dialektna oblika v srbohrvaščini), 40. gostinski lokal, 42. spolnik v italijansčini, 43. nikančica.

RESITEV ZADNJE KRIŽANKE:
Vodoravno: Aleš, reka, moj, ten, ep, bor, se, losos, Igenijo, kasir, as, tko, ta, aj, da, atom, moka.
Navpično: Amerika, lop, ej, et, kes, anemona, Koseski, bogat, ronio, lik, sir, sad, tak, jo, do.

TROJE KNJŽNIH NAGRAD

Izmed reševalcev, ki so poslali pravilne rešitve, je žreb izbral in s knjigami obdaroval Hotimira Gorazda, dijaka v Ljubljani, Nunska ulica 17, Karla Sobra v Moškanjeh in Urško Stolekarjevo, strokovno učiteljico v Podsedri pri Rajhenburgu.

mestni svetnik, avtor
Občina Ljubljana

Naznanjamo žalostno vest, da nam je 13. januarja 1940 nenadoma umrl
dobri mož in skrbni oče, bratranec, svak in stric, gospod

STOJEC RAJKO
pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča v Ljubljani
in rezervni kapetan II. razreda.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 16. januarja ob 4. uri popoldne
iz hiše žalosti, Resljeva cesta 12, na pokopališču k Sv. Križu.
Pokojnika pripravljamo v molitev in blag spomin.
LJUBLJANA, dne 14. januarja 1940.

Družina STOJČEVA in sorodstvo.

TVRDKA ANTON KRISPER naznanja žalostno vest, da je njena dolgoletna bivača blagajničarka, gospodična

Otilija Janovsky

mirno v Gospodu zaspala.
Ohranili bomo zvesto sodelavko v trajnem spominu.
Pogreb bo v ponedeljek 15. januarja ob 14. uri iz Kneza Koclja ulice
na pokopališču k Sv. Križu.
V LJUBLJANI, dne 14. januarja 1940.